

**ДУЛААНЫ ТАЛ УСЛАЛТЫН СИСТЕМИЙГ СЭРГЭЭН
ЗАСВАРЛАХ” ТӨСЛИЙН БАРИЛГА УГСРАЛТЫН АЖЛЫН
ҮЕИЙН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН
ТАЙЛАН**

Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: 2679663

Хянасан:

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗРЫН МЭРГЭЖИЛТЭН

/...../

Биелэлтийг тайлагнасан:

“ЖИНСИЙН ОРОЙ” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ

/М.ГЭРЭЛТ-ОД /

“ЖИНСИЙН ОРОЙ” ХХК-ИЙН
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АЖИЛТАН

/Э.НАНДИН-ЭРДЭНЭ/

АГУУЛГА

НЭГ. ТӨСЛИЙН БАРИЛГЫН ҮЕ ШАТНЫ ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	4
1.1. Төслийн нэр	4
1.2. Төслийн зорилго	4
1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгчдийн нэр, хаяг	4
1.4. Төслийн байршил, орчны тойм зураг	5
1.5. Барилгын ажлын үе шатны хэрэгжилтийн тайлан.....	6
ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	10
ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	10
ДӨРӨВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ	11
4.1. Цаг уур, уур амьгалын нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний биелэлт	14
4.2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт	15
4.3. Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	17
4.4. Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	20
ТАВ. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ	22
5.1. Орчны тохижилт нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт	22
ЗУРГАА. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	28
6.1. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан.....	28
ДОЛОО. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	32
7.1. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	33
НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	36
8.1. Агаарын чанарын мониторинг	37
8.2. Хөрсний чанарын мониторинг	38
8.3. Усны чанарын мониторинг	40
ЕС. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	43
ХАВСРАЛТ	44

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. “Дулааны тал” услалтын системийн төсөл хэрэгжих талбайн байршил	5
Зураг 2. Ерөнхий төлөвлөө	7
Зураг 3. Барилга угсралт, газар шорооны ажлын явцаас	9
Зураг 4. Хэнтий аймгийн цаг уур, орчны шинжилгээний газрын цахим хаягнаас 5 хоногийн урьдчилсан мэдээ авсан байдал	14
Зураг 5. Хурд сааруулагч хийж буй байдал	15
Зураг 6. Зам дагуу анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулсан байдал	15
Зураг 7. Барилгын материалыг ачааны хэсэг нь битүү амбаартай тээвэрлэлт хийж буй болон материалыг буулгаж байгаа байдал	16
Зураг 8. Төслийн талбайд байрлах төмөр чингэлэгт зарим барилгын материалыг түр хадгалж буй байдал	16
Зураг 9. Машин, механизмуудыг “АТҮТ” ТӨҮГ-ын техникийн оношлогоонд хамруулсан байдал	17
Зураг 10. Газар шорооны ажлын үед үүсгэсэн ухаш, овоолгыг тэгшилж, анхны төрхөнд нь оруулах буюу техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал	17
Зураг 11. Барилгын талбайд үүссэн хог хаягдлыг цэвэрлэж буй байдал	18
Зураг 12. Өнгөн хөрсийг тусгай талбайд хадгалж байгаа байдал	18
Зураг 13. Шатах толох материалын хогийг цэг	19
Зураг 14. Газар шорооны ажлын үед үүсгэсэн ухаш, овоолгыг тэгшилж, анхны төрхөнд нь оруулах буюу техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал	19
Зураг 15. Ажил эхлэхээс өмнө талбай дээр мөрдөх дүрэм журмыг ажилчдад анхааруулж, зааварчилгаа өгч буй байдал	20
Зураг 16. Эргийн бэхлэгээ хийж буй явц	20
Зураг 17. Толгойн барилгын ус тосох цутгамал төмөр бетон далавч, далбааны арматурчилал хэв угсралт	21
Зураг 18. Мод тарьж цэнэг усалгаа хийж буй байдал	26
Зураг 19. Хүн малын хөлөөс сэргийлж ойн зурвасыг хамгаалж хашаалсан байдал	27
Зураг 20. Цаг агаарын аюултай үзэгдлийн үед ажлыг зогсоосон байдал	29
Зураг 21. ХАБЭА-н шаардлага хангасан хувцас, хэрэгслийн иж бүрдэл	30
Зураг 22. Ажилчдад ажил үүргийн хуваарийг танилцуулж зааварчилгаа өгж гарын үсэг зуруулж буй байдал	30
Зураг 23. Төслийн талбай дээр жижиг тоног төхөөрөмжийн засвар хийж буй ажлын явцаас	31
Зураг 24. Кемпед галын аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа бүхий самбар болон зөөврийн галын хор байршуулсан байдал	33
Зураг 25. Ургамал хамгааллын бодис хадгалах агуулах	33
Зураг 26. Өндөрхаан тохижилтын газартай хийсэн хогны гэрээ	33
Зураг 27. Нийтийн их цэвэрлэгээ хийж буй байдал	34
Зураг 28. Ариутгал халдвэргүйжүүлэлт хийж буй байдал	34
Зураг 29. Чингис хотын хогын нэгдсэн цэг рүү өөрсдийн унаагаар хог хаягдлыг тээвэрлэж буй байдал	35
Зураг 30. Төслийн талбайн ажилчдын кемпэд байрлах хог хаягдлаа ангилан ялгаж хаях цэг	35
Зураг 31. Аюултай хаягдал хуримтлуулах төмөр, битүүмжлэлтэй сав	35
Зураг 32. Агаарын чанарын хэмжилт хийж буй байдал	37
Зураг 33. Хөрсний дээж авсан байдал	40
Зураг 34. Гадаргын болон гүний усны дээж авч буй байдал	42

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжих талбайн эргэлтийн цэгүүдийн координат	5
Хүснэгт 2. Төслийн төлөвлөлт	6
Хүснэгт 3. Агаарын чанарын шинжилгээний дүн	38
Хүснэгт 4. Хөрсний агро-хими шинж чанар	38
Хүснэгт 5. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн.....	38
Хүснэгт 6. Хүнд металлын агууламж	39
Хүснэгт 7. Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүн.....	39
Хүснэгт 8. Усны химийн шинжилгээний дүн (06 сарын 22)	41
Хүснэгт 9. Усны химийн шинжилгээний дүн (09 сарын 29)	41
Хүснэгт 10. Хэрлэн голын усны химийн шинжилгээний дүн (06 сарын 22)	41
Хүснэгт 11. Хэрлэн голын усны химийн шинжилгээний дүн (09 сарын 29)	41

НЭГ. ТӨСЛИЙН БАРИЛГЫН ҮЕ ШАТНЫ ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн нэр

“Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах” төслийн барилга угсралтын ажлын үеийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

1.2. Төслийн зорилго

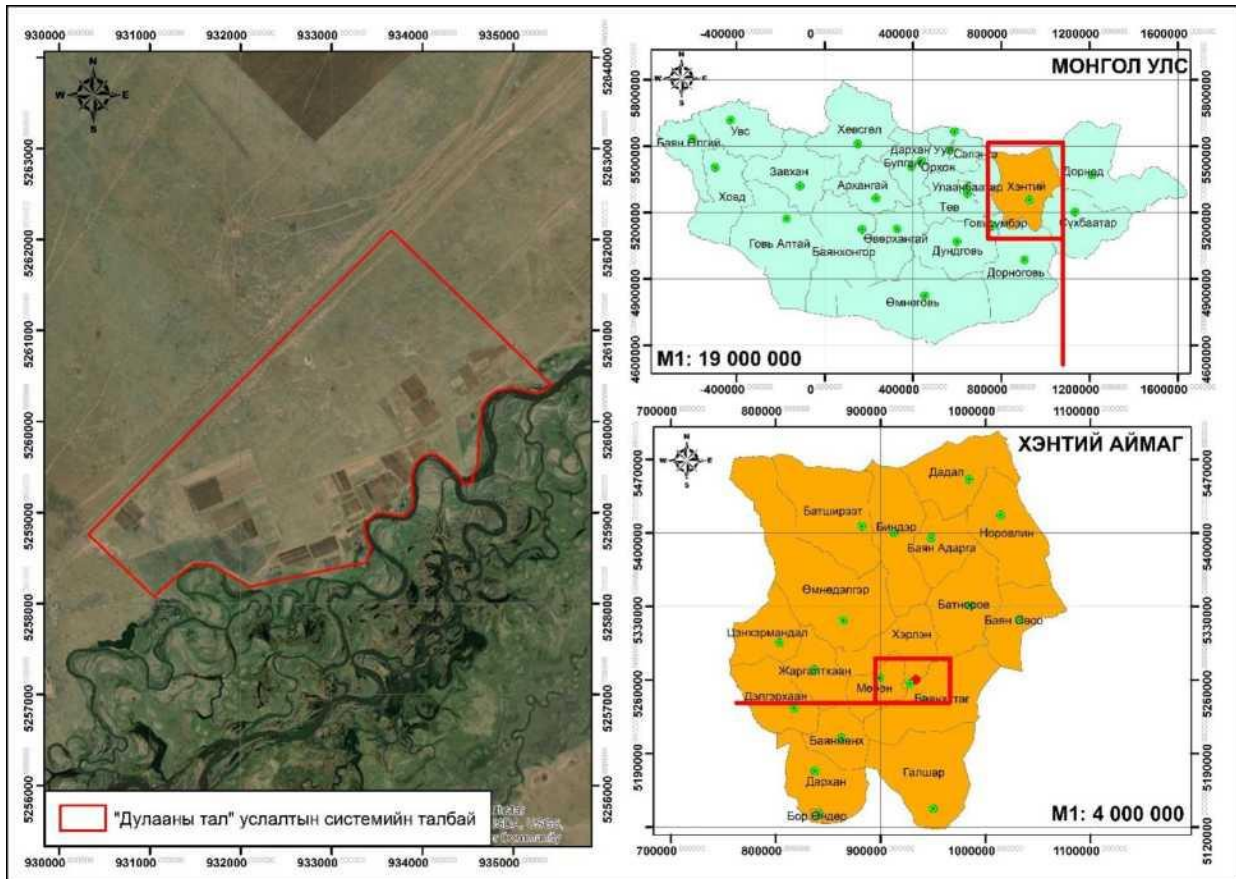
Энэхүү төслийн үндсэн зорилго нь “Дулааны тал” услалтын системийг сэргээн засварлах замаар хүнсний ногооны үйлдвэрлэлийг дэмжих, усалгаатай тариалангийн талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх, усалгааны дэвшилтэт техник технологийг нэвтрүүлж, нутагшуулах, ногоочид, тариаланчдын чадавхи, орлогыг нэмэгдүүлэх, хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг сайжруулах, шинээр ажлын байр бий болгоход оршино.

1.3. Төсөл хэрэгжүүлэгчдийн нэр, хаяг

Төслийн захиалагч:	Монгол Улсын Хүнс, Хөдөө аж ахуй, Хөнгөн үйлдвэрийн яам (ХХААХҮЯ)
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9070003115
Регистрийн дугаар:	9132287
Хаяг:	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө, 3Г-ын 9-р байр
Утас:	452554, 456955
Төсөл хэрэгжүүлэгч:	Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй төсөл
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9069001088
Регистрийн дугаар:	6610935
Хаяг:	Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 1-р хороо, Хоршоологчдын холбооны байр, 511 тоот
Утас:	99117994
Төслийн санхүүжүүлэгч:	Азийн Хөгжлийн банк (АХБ)
Төслийн барилгын ажил гүйцэтгэгч:	“Жинсийн орой” ХХК
Улсын бүртгэлийн дугаар:	9011195016
Регистрийн дугаар:	2679663
Хаяг:	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо Гэрэгэ тауэр, 303
Утас:	77110746, 99087173

1.4. Төслийн байршил, орчны тойм зураг

Дулааны талын услалтын систем” төслийн талбай нь Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын нутагт байрлах ба Улаанбаатар хотоос зүүн зүгт 350 орчим км, Хэнтий аймгийн төв Чингис хотоос зүүн зүгт 6 орчим километр зайд, Хэрлэн голоор зааглагдаж урд талаараа Баянхутаг сумтай хил залган оршино. Талбайн хэмжээ нь 700.0 га.

Зураг 1. “Дулааны тал” усалтын системийн төсөл хэрэгжих талбайн байршил

Хүснэгт 1. Төсөл хэрэгжих талбайн эргэлтийн цэгүүдийн координат

Д.Д	Уртраг	Өргөрөг	Д.Д	Уртраг	Өргөрөг

1.5. Барилгын ажлын үе шатны хэрэгжилтийн тайлан

Дулааны талын услалтын систем нь ус татамжийн барилга, тунгаагуур, угаалтын суваг, насос станц, гол хоолой, услалтын далд сүлжээ, түүн дээрх барилгууд болон бороожуулах машин гэсэн үндсэн хэсгүүдээс бүрдэх техникийн шийдэлтэй. Услагдах талбай нь голоос дээш орших тул насос станцын тусламжтайгаар услалтын далд сүлжээнд даралт үүсгэж бороожуулах машины ажиллагааг хангана.

Төслийн хүрээнд баригдах барилга, байгууламжуудын төлөвлөлтийн үндсэн үзүүлэлтийг Хүснэгт 2-оор, ерөнхий төлөвлөлтийн зургийг Зурагт 2-т тус тус харуулав.

Хүснэгт 2. Төслийн төлөвлөлт

д/д	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Тоо
1	Усны эх булаг		Хэрлэн гол
2	Усалгаанд авах зарцуулга	м ³ /сек	0.360
3	Услах системийн талбай	Бороожуулах усалгаатай	602
		Энгийн усалгаатай	58
4	Ус татамжийн барилга, Q=1.50 м ³ /сек	шир	1
5	Тунгаагуур, W=2500 м ³	шир	1
6	Насос станц, Q x H=480 кВт	шир	1
7	Угаалтын суваг	ум	900
8	Гол хоолой (D500 мм, HDPE)	ум	462
9	Хуваарилах хоолой (D400-500 мм, HDPE)	ум	4134
10	Усалгааны хоолой (D180-355 мм, HDPE)	ум	7703
11	Бороожуулах машин “Pivot” 490 м	шир	6
12	Бороожуулах машин “Pivot” 350 м	шир	2
13	Бороожуулах машин “Pivot” 300 м	шир	2
14	Бороожуулах машин “Pivot” 250 м	шир	1
15	Хуваарилах худаг	шир	15
16	Юүлэх худаг	шир	11
17	Гидрант	шир	6
18	Вантузтай худаг	шир	6
19	Ашиглалтын зам	км	12.4
20	Ойн зурвас	км	2.5
21	Хамгаалалтын торон хашаа	км	14.2

2023 оны 04 сараас “Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах, шинэчлэх” төслийн барилгын ажил гүйцэтгэж эхлэх бэлтгэл ажил эхэлсэн ба 2023 оны 10 сар буюу одоогийн байдлаар барилга угсралтын ажил 72 %-ийн гүйцэтгэлтэй байна.

2023 оны барилгын ажлын гүйцэтгэл:

- ⟨ Толгойн барилгын цутгамал хана, гаралтын сувгийн бетоны ажил
- ⟨ Толгойн барилгын тунгаагуурын хавтан цутгалт, угсралт
- ⟨ Насос станцын барилгын суурь, насосны суурь
- ⟨ Эргийн бэхэлгээний суурь
- ⟨ Усалгааны хоолойн угсралт
- ⟨ Худгуудын угсралт, тоноглол
- ⟨ Бороожуулагч машины хөдөлгөөнгүй бетон суурийн ажил тус тус хийгдсэн.

Зураг 2. Ерөнхий төлөвлөө

Зураг 3. Барилга угсралт, газар шорооны ажлын явцаас

“Жинсийн орой” ХХК нь ХХААХҮЯ-тай байгуулсан гэрээгээр “Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах, шинэчлэх” төслийн барилгын ажлыг 2023 оны 09 сард багтаан дуусгах үүрэг хүлээн ажилласан боловч бараа материалын татан авалт болон барилгын ажлын явцтай уялдуулан Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл усалгаатай тариалан төслийн нийт барилгын ажлын гэрээт хугацааг 2024 оны 09 сар хүртэл сунгасан. 2023онд барилгын ажил 72 хувийн гүйцэтгэлтэй байгаа бөгөөд 2024 оны 3-р сараас барилгын ажлыг эхлүүлж 7-р сард бүрэн дуусган 9-р сар хүртэл услалтын системийн туршилт тохируулга хийн ашиглалтанд хүлээлгэн өгөх зорилт тавин ажиллаж байна.

ХОЁР. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын “Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах, шинэчлэх” төслийн барилга угсралтын ажилтай холбоотой гол сөрөг нөлөөллийн үнэлгээг БОНХС-ын 2014 оны 04 сарын 10- ны өдрийн А/117 тушаалын 2 дугаар хавсралтаар баталсан аргачлалын дагуу болон нөлөөллийн оноот үнэлгээний аргыг хоёр янзаар тооцсон. Үүнд: Хөрс хуулалт, газар ухах, буцаан булах, шугам хоолой тавих, ус татамжийн барилга барих үйл ажиллагаа тус бүрээс үзүүлэх нөлөөлөл болон байгалийн бүрэлдэхүүн бүрт нөлөөлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тус тусад нь авч үзэн судалсан.

Шинээр хийгдэх газар шорооны ажлын үед буюу ус татамжийн барилга барих, шугам хоолой тавих, хөрс хуулалт, газар ухах ажилын үед барилгын материал, техник, тоног төхөөрөмж зэргийг ажлын талбай дээр авчрах, бетоны хольц, хог хаягдлыг тээвэрлэх, ачих буулгах, машин техник, тоног төхөөрөмжийг ажиллуулах, хөдөлгөх үед ажлын талбайн хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг доройтох, ил задгай барилгын хог хаягдлаар бохирдох, тоос, дуу чимээний бохирдол ихсэх зэрэг түр зуурын нөлөөллүүд үүснэ.

ГУРАВ. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

БОМТ-ий гол зорилт нь Хэнтий аймгий Хэрлэн сумын “Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах, шинэчлэх” барилга угсралтын ажлын үед тухайн нутаг дэвсгэрийн байгаль орчин, ААН, ард иргэдэд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийн үр дагаврыг хянах, илрүүлэх арга хэмжээг бодитойгоор төсөвлөж хэрэгжүүлэхэд оршино.

Энэхүү БОМТ нь Хэрлэн сумын “Дулааны тал услалтын системийг сэргээн засварлах, шинэчлэх” барилга байгууламжийн талбайн нөлөөлөлд өртөж болзошгүй объект болон газар нутгийг хамран хэрэгжих болно.

Энэхүү төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг барилгын ажлыг гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгж болох “Жинсийн орой” ХХК хариуцан санхүүжүүлэх болно.

2023 оны БОМТ-ий нийт зардал нь **61'280'000** төг. Үүнд:

- ⟨ Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээнд 24'200.0
- ⟨ Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээнд 6'000.0
- ⟨ Осол, эрсдлийн менежмент төлөвлөгөө 18'500.0
- ⟨ Орчны хяналт шинжилгээний зардал 1'600'000
- ⟨ Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөө 10,180.0
- ⟨ удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө “Жинсийн орой” ХХК-ийн БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх үйл ажиллагаанд 1'400.0

ДӨРӨВ. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
2. Цаг уур, уур амьсгал			
1	Цаг уурын гэнэтийн, аюултай үзэгдлийн улмаас болзошгүй осол аваар гарах	Хэт халах, хүчтэй аадар бороо орох, хүчтэй салхилах, шороон шуурга шуурах, үер буух зэрэг байгаль цаг уурын аюултай үзэгдлийн үед барилга газар шорооны ажил болон материал тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг түр зогсоох, техник хэрэгслүүдийг унтрааж, ажиллагааг зогсоох	Хэнтий аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний газраас 5 хоног тутам цаг агаарын урьдчилсан мэдээ авч ажлын төлөвлөгөөтэй уялдуулан ажиллаж байна. Энэ хугацаанд үерийн нөхцөл байдал болон цасан шуурганы улмаас 3-5 хоног ажил бүрэн зогссон.
2	Барилгын цаг уурын мэдээ ашиглаагүй, тохиромжгүй үед барилга, газар шорооны ажлыг явуулснаас барилгын чанарын норм стандарт алдагдах, эвдрэл гэмтэл гарах	Услалтын системийн барилга, газар шорооны ажлыг барилгын цаг уурын мэдээнд үндэслэн гүйцэтгэх, цаг уурын мэдээтэй уялдуулан ажлын төлөвлөгөө гаргах	Хэнтий аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний газраас гаргасан мэдээнд тулгуурлан БНБД 23-01-09 Барилгад хэрэглэх уур амьсгалын үзүүлэлтүүд үндэслэн ажлын төлөвлөгөөгөө гаргаж байна. Цаг уурын нөхцөл байдлаас барилгын ажлын зогсоохдоо талбайн ХАБ-н журналд тэмдэглэл хийж байна.
3. Агаарын чанарт нөлөөлөх нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ			
1	Материал тээвэрлэх болон бусад үйл ажиллагааны үед тээврийн хэрэгсэл, машин механизмын хөдөлгөөнөөр агаарт тоосжилт үүсэх	Төслийн талбайд хурд сааруулагч хийх	Төв замаас кемп хүртэл 400 м шороон замаар зорчих бөгөөд уг шороон замаар зорчих тээврийн хэрэгслүүдийн хурдыг хязгаарлахын тулд хурд сааруулагч хийсэн.
2	Материал тээвэрлэх үед ачааны хэсгээс тоос үүсэх, асгарах	Шороон зам дагууд замын анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ, санамж бүхий самбар байршуулж, нэг замаар зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх	Төв замаас төслийн талбай зам дагууд тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулсан.
3	Задгай талбайд барилгын материал хадгаласнаар агаарт тоос үүсэх, ил задгай асгарах	Барилгын материал тээвэрлэх үед аль болох битүү амбаартай машинаар тээвэрлэх, эсвэл хучлагаар хучиж тээвэрлэх	Тоосжилт үүсгэж болохуйц задгай барилгын материалуудыг хучих эсвэл ачааны хэсэг нь битүү машинаар тээвэрлэх шаардлага тавин ажиллаж байгаа ба ачааны хэсэг нь битүү амбаартай машинаар тээвэрлэлт хийж байна.
4	Хүнд даацын машин механизмын дутуу шаталтат хөдөлгүүрээс хийн төлөвт бохирдуулагч ялгарч агаар бохирдуулах	Задгай талбайд овоолох барилгын материалыг газрын гадаргаар тархахаас сэргийлж битүү агуулах байрлуулах	Төслийн талбайд байрлах 40 тн-ны багтаамжтай чингэлэгийг агуулахын зориулалтаар ашиглаж барилгын материалуудыг хадгалж байна.
5	Хүнд даацын машин механизмын дутуу шаталтат хөдөлгүүрээс хийн төлөвт бохирдуулагч ялгарч агаар бохирдуулах	Барилга, газар шорооны ажлын үед ашиглах хүнд даацын машин механизмуудыг үзлэг оношилгоонд хамрагдсан эсэхийг шалгаж, хорт утаа ихээр ялгаруулж буй машин техникийг барилгын ажилд ашиглахгүй байх,	Барилгын ажилд ашиглах тээврийн хэрэгсэл, машин механизмуудыг “АТҮТ” ТӨҮГ-ын техникийн оношлогоонд хамруулсан.

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
4. Газрын гадарга хөрсөн нөлөөллөөс орчинд үзүүлэх сөрөг сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ			
1	Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчийн өнгөн хэсэг элэгдэх, ургамлан нөмрөг устгах	Барилгын ажлын үед нэг цэгээс дараагийн цэг рүү шилжих шилжилт тутамд ухаш, овоолго үлдээхгүй байх, хатуу хог хаягдлыг тогтмол түүж цэвэрлэх	Шугам хоолой, толгойн барилгын газар шорооны ажлын явцад ухаш үүсгэж хөрсийг хажуу талд овоолго үүсгэн хадгалж байгаа бөгөөд барилгын ажил бүрэн дууссаны дараа ухсан орон зай нүхийг өөрийн хөрсөөр нь булж тэгшлэх ажлыг давхар гүйцэтгэж байгаа бөгөөд хатуу хог хаягдлыг тогтмол цэвэрлэж байна.
2	Хөрсний үржил шим алдагдах, эвдрэл үүсэх	Нөлөөлөлд өртөөгүй эрүүл талбайг хөндөж хөрс хуулах бол өнгөн хөрсийг тусгай талбайд хадгалж, барилгын ажил дууссаны дараа эвдэрсэн талбайг нөхөн сэргээхдээ ашиглах	Ургамлан буюу өнгөн хөрсийг тусгай талбайд хадгалж барилгын ажилд дуусахад эргэн булалтанд ашиглахаар байна.
3	Бүх төрлийн шатах, тослох материалаар ажилладаг машин механизм, тээврийн хэрэгслүүдийн ашиглалтын үед шатах тослох материал асгарч хөрс бохирдуулах	Шатах тослох материалаар бохирдсон хөрсийг нэн даруй хусаж аван хөрсний гүн рүү нэвчихээс сэргийлэх	Шатах тослох материалыг хаягдлыг хадгалах зөөврийн цэг байгуулсан.
4	Хөрсний элэгдэл эвдрэл, бохирдол үүсэх	Барилга, газар шорооны ажил бүрэн дууссаны дараа нөлөөлөлд өртсөн нийт талбайг нөхөн сэргээж, хуучин төрх байдалд нь оруулах, эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээх	Барилга, газар шорооны ажил бүрэн дууссаны дараа нөлөөлөлд өртсөн нийт талбайг нөхөн сэргээхээр төлөвлөн шимт хөрсийг хадгалан ухсан орон зайг нөхөн техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн
5. Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ			
1	Гадаргын усны урсац, горим өөрчлөгдөх	Барилгын ажлын үед голын байгалийн үндсэн голдирол, урсцыг өөрчлөх үйл ажиллагаа явуулахгүй байх	Барилгын ажлын үед Хэрлэн голын үндсэн гольдрилыг өөрчлөлгүй үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа бөгөөд усан сан бүхий газрын онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг чанд мөрдөж ажиллах талаар өдөр бүр ажил эхлэхээс өмнө барилгын ажилчдад анхааруулж заавар зөвлөгөө өгөхийн зэрэгцээ ус бохирдуулахгүй байх зэрэгт талбайн инженер үүнд хатуу хяналт тавин ажиллаж байна.
2	Ус, салхины нөлөөгөөр эрэг нурах	Ус авах байгууламж болон гол сувгийн дагуух эрэгт чулуун хашлага хийж эргийн нуралт үүсгэхээс хамгаалах	Төслийн зураг төсөлд төлөвлөсний дагуу гол сувгийн дагуух эрэгт чулуун хашлага буюу габион бэхэлгээ хийсэн.
3	Услалтын системийн ашиглалтын үед химийн бордоо, пестицидийн хэрэглээ,	Тариалангийн талбайн 2 цэгт (Цооног 1-47°20'43.43"N, 110°43'53.17"E, Цооног 2-47°21'31.18"N, 110°45'23.25"E) тус бүр нь 20	Гэрээт ажлын хугацаа сунгагдаж 2024 оны 07 сард багтаан мониторингийн цооног гаргахаар төлөвлөсөн. Мониторингийн цооног гаргах байршил

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
	хадгалалтын нөхцөлөөс хамаарч хөрсний усаар дамжин гадаргын болон газрын доорх усыг бохирдуулж болзошгүй	метрийн гүнтэй хоёр ширхэг ширхэг мониторингийн цооногийг мэргэжлийн байгууллагаар гаргуулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр тоноглох	координатыг ашиглагч байгууллага болон аймгийн Байгаль орчины газартай зөвшилцөж зохих зөвшөөрлийн дагуу гаргахаар төлөвлөн ирэх оны төлөвлөгөөндөө тусгана.
4	Далангийн хаалтыг хаалттай байлгаснаас загас дамжин өнгөрөх боломжгүй болох	Суваг шуудуу, толгойн барилгын хаалт зэргийг загас өнгөрүүлэх боломжтой байхаар төлөвлөн байгуулах	Барилгын талбайд толгойн барилгын ажил хийгдэж байгаа бөгөөд загас өнгөрүүлэх боломжтой байхаар төлөвлөсөн байна.
5	Усан орчинд амьдарч буй амьтдын амьдрах орчныг өөрчлөх,	Гол суваг, усан санд загас орвол амьдрах орчны хувьд тохиромжгүй тул голоос ус авах байгууламжид загас орохоос сэргийлсэн тор тавьж тунгаагуурт загас орохгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлэх	Ус авах байгууламжид загас орохоос сэргийлсэн торыг толгойн барилгын шандорон хаалт дээр хийхээр төлөвлөсөн 2024 оны 4-р сард хийж гүйцэтгэнэ.

4.1. Цаг уур, уур амьгалын нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний биелэлт

1.1. Услалтын системийн барилга газар шорооны ажлыг саадгүй явуулах, цаг уурын аюултай үзэгдлийн улмаас үүсч болзошгүй осол аваараас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Хэнтий аймгийн цаг уур, орчны шинжилгээний газрын цахим хаягнаас 5 хоногийн урьдчилсан мэдээг авч ажлын төлөвлөгөөтэй уялдуулан ажиллаж байна. Цаг уурын аюултай үзэгдлийн улмаас барилга, газар шорооны ажил нийт 5 удаа зогссон ба одоогийн барилгын ажил хэвийн явагдаж байна.

 <p>Дохио !!! Цаг агаарын аюултай үзэгдлээс сэргэмжлүүлэх мэдээ: Өнөө шөнө нутгийн баруун хэсгээр, маргааш өдөр ихэнх нутгаар цасан болон шороон шуурга шуурч, салхи секундэд 18-20 метр, зарим үед секундэд 24 метрийг давж ширүүснэ.</p> <p>2023.05.18</p>	 <p>Харанга !!! Цаг агаарын гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ: Маргааш өдөр Хэнтий аймгийн нутгаар хүчтэй цасан болон шороон шуурга шуурна.</p> <p>2023.05.18</p>	 <p>БАЙГАЛЬ ОРЧИН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ҮЙЦСӨТӨВ</p> <p>Харанга !!! Цаг агаарын гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээ: Маргааш өдөр Хэнтий аймгийн нутгаар хүчтэй цасан болон шороон шуурга шуурна.</p> <p>Дохио !!! Цаг агаарын аюултай үзэгдлээс сэргэмжлүүлэх мэдээ: Өнөө шөнө нутгийн баруун хэсгээр, маргааш өдөр ихэнх нутгаар нойтон цас, цас орж, цасан болон шороон шуурга шуурч, салхи секундэд 18-20 метр, зарим үед секундэд 24 метрийг давж ширүүснэ.</p> <p>2023 оны 05 дугаар сарын 18-ны 20 цагаас 19-ний 20 цаг хүртэлх цаг агаарын урьдчилсан мэдээ:</p> <p>Хур тунадас: Үүлэрхэг. Өнөө шөнө нутгийн баруун хэсгээр, маргааш өдөр ихэнх нутгаар нойтон цас, цас орж, цасан болон цасан шуурга шуурна.</p> <p>Салхи: Баруун өмнөөс хойш эргэж секундэд 18-20 метр, зарим үед секундэд 24 метрийг давж ширүүсэж, цасан болон шороон шуурга шуурна.</p> <p>Агаарын температур: Эрс сэрүүсэж Үүлэрхэг нутгаар шөнөдөө -2...-7 градус хүйтэн, өдөртөө +0...+5 градус дулаан, бусад нутгаар шөнөдөө 0-5 градус дулаан, өдөртөө 2-7 градус дулаан байна.</p> <p>НИНГИС ХОТ ОРЧМООР: Үүлэрхэг. Нойтон цас, цас орж цасан шуурга шуурна. Салхи баруун өмнөөс хойш эргэж секундэд 18-20 метр, зарим үед секундэд 24 метрийг давж ширүүснэ. Шөнөдөө 0-2 градус, өдөртөө +4...+6 градус дулаан байна.</p> <p>5 хоногийн цаг агаарын урьдчилсан мэдээг: http://khentii.taag-agaar.gov.mn/ хаягаар орж авч уу</p>
---	--	---

УРЬДЧИЛСАН МЭДЭЭ > 1-5 ХОНОГ

<p>Хэнтий Ус Цаг Уур 15m · 🌧</p> <p>2023.07.17 Хэнтий нурууны зүүн хажуугаас усжих Хэрлэн голын усны түвшин Өндөрхаан, Баянмөнх сумын орчимд үерийн АЮУЛТАЙ түвшинг давж үерлэж байна. Иймд ард иргэдийг үер усны аюулаас сэргэмжтэй байхыг АНХААРУУЛЖ байна.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гол, мөрөн нуурын ойролцоо амарч зугаалахдаа сонор, сэргэмжтэй байх, • Хүүхдийг гол горхи, нуур, цөөрөм рүү ганцааранг нь явуулж тоглуулахгүй байх • Согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ гол усанд орохгүй байх • Түргэн урсгалтай гүнзгий голын усанд сэлэхээс зайлсхийх • Гол горхи, нуурын ус гатлахдаа зориулалтын гарам, гүүрээр гарах • Голын эрэг дагуу байрласан аюулгүй байдлын сануулга, самбаруудыг анхаарч аюулгүй байдлаа хангах, гол, усны ослоос урьдчилан сэргэмжлүүлж байна. 	<p>Хэнтий Ус Цаг Уур 26m · 🌧</p> <p>!! Өнөө шөнө Хэнтий аймгийн нутгаар бороо, уулархаг нутгаар нойтон цас орж, маргааш өдөртөө ихэнх нутгаар сэрүүсэж, салхи секундэд 16-18 метр хүрч ширүүсэхийг онцгойлон анхааруулж байна. !!</p> 	<p>2023.05.19</p>
---	---	--

Зураг 4. Хэнтий аймгийн цаг уур, орчны шинжилгээний газрын цахим хаягнаас 5 хоногийн урьдчилсан мэдээ авсан байдал

1.2. Хэнтий аймгийн ус цаг уур, орчны шинжилгээний газраас гаргасан мэдээнд тулгуурлан БНБД 23-01-09 Барилгад хэрэглэх уур амьсгалын үзүүлэлтүүдэд үндэслэн ажлын төлөвлөгөөгөө гаргаж байна.

4.2. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт

2.1. Төв замаас кемп хүртэл 400 м шороон замаар зорчих бөгөөд уг шороон замаар зорчих тээврийн хэрэгслүүдийн хурдыг хязгаарлахын тулд хурд сааруулагч хийсэн.

Зураг 5. Хурд сааруулагч хийж буй байдал

2.2. Төв замаас төслийн талбай зам дагууд тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулсан.

Зураг 6. Зам дагуу анхааруулах тэмдэг тэмдэглэгээ байрлуулсан байдал

2.3. Тоосжилт үүсгэж болохуйц задгай барилгын материалуудыг хучих эсвэл ачааны хэсэг нь битүү машинаар тээвэрлэх шаардлага тавин ажиллаж байгаа ба ачааны хэсэг нь битүү амбаартай машинаар тээвэрлэлт хийж байна.

Зураг 7. Барилгын материалыг ачааны хэсэг нь битүү амбаартай тээвэрлэлт хийж буй болон материалыг буулгаж байгаа байдал

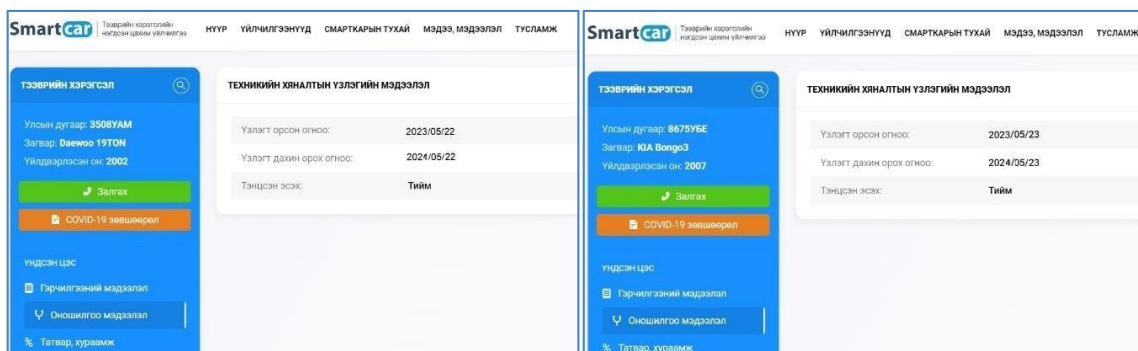
- 2.4. Төслийн талбайд байрлах 40 тн-ны багтаамжтай чингэлэгийг агуулахын зориулалтаар ашиглаж барилгын материалуудыг хадгалж байна.

Зураг 8. Төслийн талбайд байрлах төмөр чингэлэгт зарим барилгын материалыг түр хадгалж буй байдал

- 2.5. Барилгын ажилд ашиглах тээврийн хэрэгсэл, машин механизмуудыг “АТҮТ” ТӨҮГ-ын техникийн оношлогоонд хамруулсан. Ингэснээр аюулгүй ажиллагааны шаардлага хангахгүй байгаа болон стандартын ЗДХ-ээс хэтэрсэн агаар бохирдуулагч хий ялгаруулж буй техникүүдийг урьдчилан оношилж аюулгүй

байдлыг хангах, агаар орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх боломжтой. Үйлдвэрийн тээврийн хэрэгслүүдийг техникийн үзлэгт хамруулсан баримтыг хавсралтаас үзнэ үү. Түүнчлэн Евро-5 стандартын шаардлага хангасан дизель түлш, шатахуун түлхүү ашиглахыг зорьж ажилладаг. Евро-5 стандартын шатахуун, түлшийг энгийн дизель түлштэй харьцуулахад хүхрийн агууламж 40 дахин бага, хөдөлгүүрээс гарах азотын исэл 30%, бусад хорт нэгдлүүд 80% хүртэл бага байдаг.

Зураг 9. Машин, механизмуудыг “АТҮТ” ТӨҮГ-ын техникийн оношлогоонд хамруулсан байдал

4.3. Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

- 3.1. Шугам хоолой, толгойн барилгын газар шорооны ажлын явцад ухаш үүсгэж хөрсийг хажуу талд овоолго үүсгэн хадгалж байгаа бөгөөд барилгын ажил бүрэн дууссаны дараа ухсан орон зай нүхийг өөрийн хөрсөөр нь буулж тэгшлэх ажлыг гүйцэтгэнэ.

Зураг 10. Газар шорооны ажлын үед үүсгэсэн ухаш, овоолгыг тэгшилж, анхны төрхөнд нь оруулах буюу техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал

Барилгын талбайд үүсэх хатуу хог хаягдлыг тогтмол түүж цэвэрлэж байна.

Зураг 11. Барилгын талбайд үүссэн хог хаягдлыг цэвэрлэж буй байдал

- 3.2. Барилгын ажлын үед нөлөөлөлд өртөөгүй эрүүл талбайг хөндөж өнгөн хөрсийг хуулж тусгай талбайд хадгалж, барилгын ажил дууссаны дараа эвдэрсэн талбайг нөхөн сэргээхдээ ашиглахаар төлөвлөсөн.

Зураг 12. Өнгөн хөрсийг тусгай талбайд хадгалж байгаа байдал

3.3. Машин механизмын ажилласан тос масло, шатах тослох материалыг хадгалах зөөврийн хогийн цэг байгуулсан.

Зураг 13. Шатах тослох материалын хогийг цэг

3.4. Газар шорооны ажлын явцад ухаш үүсгэж хөрсийг нь хажуу талд нь овоолго үүсгэн хадгалж байгаа бөгөөд угсарч суурилуулах ажил бүрэн дууссаны дараа ухсан орон зай нүхийг өөрийн хөрсөөр нь булж тэгшлэх, хуучин хэвэнд нь оруулах ажлыг давхар гүйцэтгэж байна. Одоогийн байдлаар ус дамжуулах HDPE хоолойн зарим хэсгийг угсарч суурилуулах ажил дууссан ба өөрийн хөрсөөр хучиж тэгшлэх ажил давхар хийгдсэн болно. Доорх зурагт ус дамжуулах HDPE хоолой угсарч суурилуулах ажлын явц болон үүссэн ухаш, орон зайг дүүргэж тэгшилсний дараах байдлыг харуулав.

Зураг 14. Газар шорооны ажлын үед үүсгэсэн ухаш, овоолгыг тэгшилж, анхны төрхөнд нь оруулах буюу техникийн нөхөн сэргээлт хийж буй байдал

4.4. Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ

- 4.1. Барилгын ажлын үед Хэрлэн голын үндсэн гольдрилыг өөрчлөлгүй үйл ажиллагаагаа явуулж байгаа бөгөөд усан сан бүхий газрын онцгой болон энгийн хамгаалалтын бүсийн дэглэмийг чанд мөрдөж ажиллах талаар өдөр бүр ажил эхлэхээс өмнө барилгын ажилчдад анхааруулж заавар зөвөлгөө өгөхийн зэрэгцээ ус бохирдуулахгүй байх зэрэгт талбайн инженер үүнд хатуу хяналт тавин ажиллаж байна.

Зураг 15. Ажил эхлэхээс өмнө талбай дээр мөрдөх дүрэм журмыг ажилчдад анхааруулж, зааварчилгаа өгч буй байдал

- 4.2. Ус авах байгууламж болон гол сувгийн дагуух эрэгт чулуун хашлага хийж эргийн нуралт үүсхээс хамгаалсан.

Зураг 16. Эргийн бэхлэгээ хийж буй явц

- 4.3. Барилгын талбайд толгойн барилгын ажил хийгдэж байгаа бөгөөд загас өнгөрүүлэх боломжтой байхаар төлөвлөсөн байна.

Зураг 17. Толгойн барилгын ус тосох цутгамал төмөр бетон далавч, далбааны арматурчилал хэв угсралт

ТАВ. ОРЧНЫ ТОХИЖИЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Биологийн нөхөн сэргээлт хийх нөхцөлийг бүрдүүлэх	Барилга, газар шорооны ажил дууссаны дараа эвдрэлд орсон талбайг хэлбэршүүлэх, тэгшлэх ургамалжуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх	Газар шорооны ажлын явцад ухаш үүсгэж хөрсийг нь хажуу талд нь овоолго үүсгэн хадгалж байгаа бөгөөд угсарч суурилуулах ажил бүрэн дууссаны дараа ухсан орон зай нүхийг өөрийн хөрсөөр нь булж тэгшлэх, хуучин хэвэнд нь оруулах техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн.
2	Биологийн нөхөн сэргээлт хийж эвдэрсэн газрыг байгалийн унаган төрхөнд нь эргүүлэн оруулах	Тэгшилж зассан газарт биологийн нөхөн сэргээлт хийх замаар олон наст ургамлын үр цацах	Барилгын ажил бүрэн дуусаагүй гэрээт ажлын хугацаа сунгагдсан тул биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил 2024 оны 05-06 дугаар сард барилга, газар шорооны ажил хийгдсэн талбайд ерхөг, согоовор, мөлхөө хиаг зэрэг олон наст ургамлын үр тарьж ургуулахаар төлөвлөсөн.
3	Төслийн хашаанд ойн зурвас байгуулах	Услалтын системийн талбайг тойруулан мод тарьж, ойн зурвас байгуулах	Төслийн талбайд 350 ширхэг хайлаас, улиас тарьсан.
4	Ойн зурвас байгуулах	Ойн зурвасын ургалт хэвийн болж тогтворжих хүртэл малын хөлөөс хамгаалж хашаалах	Ойн зурвасыг тойруулан малын хөлөөс сэргийлж төмөр хашаагаар хашаалсан.

5.1. Орчны тохижилт нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

1. Мод тарих ажлыг Хэрлэнгийн ногоон төгөл ЗГБХН-тэй гэрээ байгуулан хийж гүйцэтгэсэн бөгөөд 50-60 см-ийн гүнтэй, 70-80 см-ийн диаметр бүхий урьдчилан бэлтгэсэн нүхэнд хар шороо 50%, элс 30%, хөх бууц бусад бордоо 20% гэсэн харьцаатай хөрс бэлтгэж, үндсийг нь нугалахгүйгээр жигд тарааж суулгасан. Суулгацыг суулгасны дараа хөрсийг нь дарж, гишгэн сайтар нягтруулсан ба нэг модыг дунджаар 60-80 л усаар усалсан. модны цэнэг усалгааг тогтмол хийж байгаа бөгөөд усалгаа хийх явцдаа хөрсийг сайтар сийрүүлэх шаардлагатай бөгөөд ингэснээр уг мод цаашид хөрсөндөө дасан зохицож ургах нөхцөлийг бүрдүүлдэг.

<p>ЗАХИАЛАГЧ</p> <p>“ЖИНСИЙН ОРОЙ” ХХК-НЫ НӨХӨРЛӨЛИЙН ЗАХИРАЛ..... М ГЭРЭЛТ-ОД</p>	<p>ГҮЙЦЭТГЭГЧ</p> <p>ХЭРЛЭНГИЙН НОГООН ТӨГӨЛ</p> <p>АХЛАГЧ ..... А.ОЛЗВОЙ</p>
<p>ОЙН ЗУРВАС БАЙГУУЛАХ АЖЛЫН ГЭРЭЭ</p>	
<p>2023 оны 05 сарын 29-ний өдөр</p> <p>Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум</p>	
<p>Нэг талаас Жинсийн орой ХХК-ийг төлөөлж төслийн админ О.Цолмон (цаашид захилагч тал гэх), нөгөө талаас 4190653 регистрийн дугаартай, Хэрлэнгийн ногоон төгөл ЗГ БХН-н ахлагч А.Олзвой (цаашид гүйцэтгэгч гэх) нар харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр энэхүү гэрээг байгуулав.</p> <p>Хоёр талын гэрээгээр хүлээх эрх, үүрэг хариуцлага нь Монгол Улсын одоогийн дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжийн хүрээнд зохицуулагдана.</p>	
<p>НЭГ. ГЭРЭЭНИЙ ҮНДСЭН НӨХЦӨЛ</p>	
<p>1.1 Энэхүү гэрээгээр Гүйцэтгэгч тал нь Захиалагч талын хүсэлтийн дагуу Хэнтийн аймгийн Хэрлэн сумын нутаг дэвсгэрт баригдах “Дулааны тал” услалтын системийн барилгын ажлын үеийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан хамгаалалтын ойн зурвасын мод тарих ажлыг гүйцэтгэх /цаашид “Ажлын үр дүн” гэх/, Захиалагч тал нь гэрээт ажил гүйцэтгэхтэй холбогдон гарах зардал, гэрээгээр тохиролцсон ажлын хөлсийг хугацаандаа төлөх, түүнтэй холбогдон үүсэх бусад харилцааг зохицуулна.</p> <p>1.2 Талууд гэрээгээр гүйцэтгэх ажлыг хүлээлгэн өгөх, хүлээн авахдаа акт үйлдэх бөгөөл уг акт нь гэрээний салшгүй хэсэг болно.</p>	
<p>ХОЁР. АЖЛЫН ҮР ДҮНД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА, ХУГАЦАА</p>	
<p>2.1. Ажлын үр дүн дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:</p> <p>2.1.1. Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан ойн зурвас байгуулах ажлын хүрээнд 2023 онд 350 ширхэг 3-4 настай улиас хайлаас холимог мод тарина.</p> <p>2.1.2. Модны өндөр 1,2м-с багагүй байх ба титэм нь эргэн тойрон жигд сайн хөгжсөн, үндэс нь салаалалт ихтэй байх.</p> <p>2.1.3. Тарьсан модны суулгац нь намрын тооллогоор 80-аас дээш хувьтай ургасан байх.</p> <p>2.2. Ажлын үр дүнг Захиалагчид дор дурдсан хугацаанд хүлээлгэн өгнө. Үүнд:</p> <p>2.2.1. Гүйцэтгэгч нь ойн зурвасын мод тарих ажлыг 2023 оны 5-р сард хийж гүйцэтгэнэ.</p>	
<p>ГУРАВ. ГҮЙЦЭТГЭГЧИЙН ЭРХ ҮҮРЭГ</p>	
<p>3.1 Гүйцэтгэгч нь дараахи үүрэгтэй. Үүнд:</p> <p>3.1.1 Гэрээнд заасан хугацаа, нөхцөлөөр, өөрийн хөрөнгө, багаж, техник хэрэгслийг ашиглан чанарын өндөр түвшинд Ажлыг хийж гүйцэтгэж, холбогдох актын боловсруулан хүлээлгэж өгөх;</p> <p>3.1.2 Ажлын явц, цаашид авах арга хэмжээний талаар Захиалагчид тогтмол мэдэгдэж байх;</p> <p>3.2 Гүйцэтгэгч нь дараахи эрхтэй. Үүнд:</p> <p>3.2.1 Гэрээний 3-р зүйлд заасны дагуу захиалагчаас ажлын хөлсөө нэхэмжлэх;</p> <p>3.2.2 Захиалагчаас гэрээгээр хүлээсэн үүргээ зохих ёсоор биелүүлэхийг шаардах;</p>	

3.2.3 Захиалагчийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас өөрт учирсан хохирлыг арилгуулахаар шаардах эрхтэй.

ДӨРӨВ. ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 4.1. Захиалагч нь дараах үүрэгтэй. Үүнд:
- 4.1.1. Гүйцэтгэгчийн шаардсан мэдээлэл, төслийн танилцуулга, холбогдох баримт бичиг мэдээллээр Гүйцэтгэгчийг хангах.
- 4.1.2. Захиалагч талд ажлын үр дүнг сайжруулах үүднээс ажиллах хүчний туслалцаа үзүүлнэ. Цэнэг усалгаа болон ойн зурвасын усалгаа арчилгааг хариуцан ажиллана.
- 4.2. Захиалагч нь дараах эрхтэй. Үүнд:
- 4.2.1. Ажлын гүйцэтгэх хуваарийн биелэлтэнд хяналт тавих, ажлын явцтай танилцаж санал зөвлөмж өгөх;
- 4.1.2. Давагдашгүй хүчин зүйл зэрэг гүйцэтгэгчээс үл хамаарах шалтгааны улмаас гүйцэтгэгч нь хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй эсхүл зохих өсоор гүйцэтгээгүйн улмаас захиалагчид гэм хор, хохирол учирсан тохиолдолд Захиалагч нь өөрт учирсан хохирлыг баримтаар нотлох шаардлагатай бөгөөд гэм буруутай тал учирсан хохирлыг арилгах үүрэг хүлээнэ.

ТАВ. ТӨЛБӨР ТООЦОО

- 5.1 Гэрээт ажлын төлбөр нь 1 мод нь 7500 төгрөг *350ширхэг нь нийт 2'625'000 төгрөг болно.
- 5.2 Урьдчилгаа төлбөр 1 сая төгрөг ажил эхлэхэд гүйцэтгэгчийн дансанд шилжүүлнэ.
- 5.3 Үлдэгдэл төлбөрийг гэрээт ажлыг актаар хүлээлцсэний дараа ажлын 5 хоногт багтаан шилжүүлнэ.
- 5.4 Төлбөр хүлээн авах гүйцэтгэгчийн дансны мэдээлэл
Хаан банк 5954323601 дансны нэр Хэрлэнгийн ногоон төгөл ЗГ БХН

ЗУРГАА.БУСАД

- 8.1. Гэрээг талууд гарын үсэг зурж баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөр болж, Гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцалснаар эсвэл Гүйцэтгэгч гэрээт ажлыг актаар дүгнүүлж дууссаны дараа Гэрээт ажил бүрэн биелсэн гэж үзнэ.
- 8.2. Гэрээг хоёр хувь Монгол хэл дээр үйлдэж Талууд тус бүр нэг хувийг хадгалсан нь хууль зүйн хувьд адил хүчинтэй.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Захиалагчийг төлөөлж:

Жинсийн орой ХХК-ны

Төслийн админ О.Цолмон

Утас:70100746, 80100746

Гүйцэтгэгчийг төлөөлж:

Хэрлэнгийн ногоон төгөл ЗГ БХН-ийн

ахлагч А.Олзвой

Утас:91118322

Гишүүнд Чимээ

Утас 99088428

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2014.01.27 <i>/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /</i>	№ 000044970	1821001047 <i>/ Улсын бүртгэлийн дугаар /</i>
		4190653 <i>/ Регистрийн дугаар /</i>
Хэрлэнгийн ногоон төгөл		Зарим гишүүд бүрэн хариуцлагатай нөхөрлөл
<i>/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /</i>		
Дүрэм		
<i>/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /</i>		
Тогтоол	01	2014.01.20
<i>/ шийдвэрийн нэр /</i>	<i>/ дугаар /</i>	<i>/ он, сар, өдөр /</i>
0125 <i>/ код /</i>	Жимс, жимсгэний мод тариалах <i>/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /</i>	
<i>/ код /</i>		
<i>/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /</i>		
Хугацаагүй	3	20.00
<i>/ хугацаа /</i>	<i>/ гишүүдийн тоо /</i>	<i>/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /</i>
Хэнтий, Хэрлэн, 4-р баг, Сариг, а 26, 20 тоот, Утас1: 91101569, Утас2: , Факс:		
<i>/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /</i>		

Хэнтий аймгийн улсын
бүртгэлийн хэлтэс
/ бүртгэсэн байгууллагын нэр /

УТАС: 91101569

Scanned by TapScanner

Зураг 18. Мод тарьж цэнэг усалгаа хийж буй байдал

Зураг 19. Хүн малын хөлөөс сэргийлж ойн зурвасыг хамгаалж хашаалсан байдал

ЗУРГАА. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

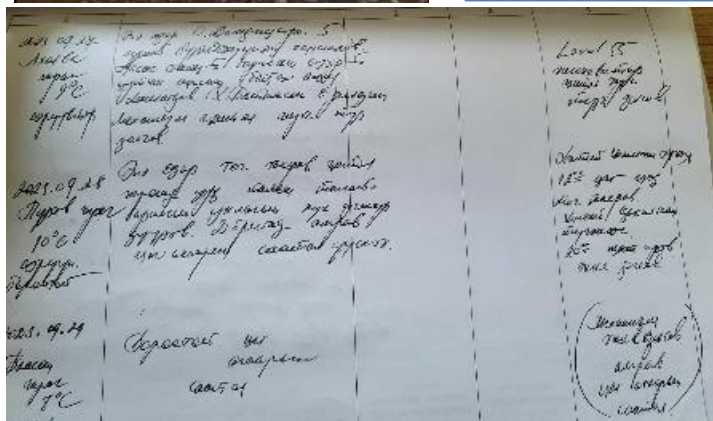
№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Байгаль, цаг уурын гэнэтийн аюултай үзэгдлийн улмаас осол гарах	Шороон шуургатай өдрүүдэд тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний хурдад хязгаарлалт хийх, сонор сэрэмжлүүлгийг өндөржүүлэн ажиллах	Хэнтий аймгийн ус цаг уурын газраас 5 хоног тутам цаг агаарын урьдчилсан мэдээ авч онц байдал зарласан үед ажлыг зогсоох арга хэмжээ авч ажиллаж байна.
2	Хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангаагүй эсвэл хэрэглээгүй, ХАБЭА-н дүрэм зөрчигдсөн үед болзошгүй осол аваарт өртөх	Барилгын талбай дээр ажиллах бүх ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангаж, хэрэглүүлж хэвшүүлэх	Төслийн талбай дээр ажиллаж буй бүх ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр бүрэн хангасан ба ажилчид талбай дээр ажиллаж байх үедээ хувцас хэрэгслээ тогтмол хэрэглэж хэвшсэн.
		Бүх ажилчдад ХАБЭА-н зааварчилгаа өгч гарын үсэг зуруулах, ХАБЭА-н зааварчилгаанд хамрагдаагүй ажилчдыг барилгын талбай дээр ажиллахыг хориглох, үүнд ХАБЭА-н ажилтан байнга хяналт тавьж хариуцлагатай ажиллах	Барилга газар шорооны ажил эхлэхээс өмнө тухайн өдрийн ажил үүргийн хуваарьтай нь уялдуулан ажилчдад зааварчилгаа өгч гарын үсэг зуруулдаг.
3	Машин механизм, тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдал алдагдсанаас осол аваар гарах эрсдэлтэй.	Барилга, газар шорооны ажилд хэрэглэх машин механизм, техник тоног төхөөрөмжүүдийн бүрэн бүтэн байдал, аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангасан байх	Хавар ажил эхлэхээс өмнө барилга, газар шорооны ажил эхлэхээс өмнө машин механизм, техник тоног төхөөрөмжүүдийн бүрэн бүтэн байдал, аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангасан.
4	Болзошгүй аюул ослын улмаас гал гарах	Галын аюулгүй байдлыг хангаж, гал унтраах анхан шатны болон суурин тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийг байршуулах, галын хор цэнэгтэй эсэхийг байнга шалгаж, цэнэг нь дууссан бол цэнэглүүлж байх	Ажилчдын түр кемпийн гадна орчинд гал унтраах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийн иж бүрдэл болох галыг сарааг байрлуулж, галын хорыг цэнэглэн байнгын бэлэн байдалд байлгаж байна. Мөн галын аюул гарсан тохиолдолд авах арга хэмжээний зааварчилгаа бүхий самбарыг ажилчдын кемпэд байрлуулсан.
5	Химийн бодисуудын тээвэрлэлт, хадгалалт, ашиглалтын горим алдагдсанаас химийн бодисын нөлөөлөлд өртөж хүний эрүүл мэнд амь нас хохирох, байгаль орчин химийн бодисоор бохирдох	Ургамал хамгааллын бодисуудыг стандартын шаардлага хангасан 2 тасалгаа бүхий агуулах байгуулж хадгалах	Ургамал хамгааллын бодис хадгалах химийн бодисын агуулахыг одоо барилгын талбайд ашиглаж буй 40тн-ын битүү агуулахыг 2 тасалгаатай болгон тоноглон ургамал хамгааллын бодисын агуулахаар үлдээхээр төлөвлөсөн.

6.1. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан

1. Усралтын системийн барилга газар шорооны ажлыг саадгүй явуулах, цаг уурын аюултай үзэгдлийн улмаас үүсч болзошгүй осол аваараас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Хэнтий аймгийн цаг уур, орчны шинжилгээний газрын цахим хаягнаас 5 хоногийн урьдчилсан мэдээг авч ажлын төлөвлөгөөтэй уялдуулан ажиллаж байна. Цаг уурын аюултай үзэгдлийн улмаас барилга, газар шорооны ажил нийт 5 удаа зогссон .

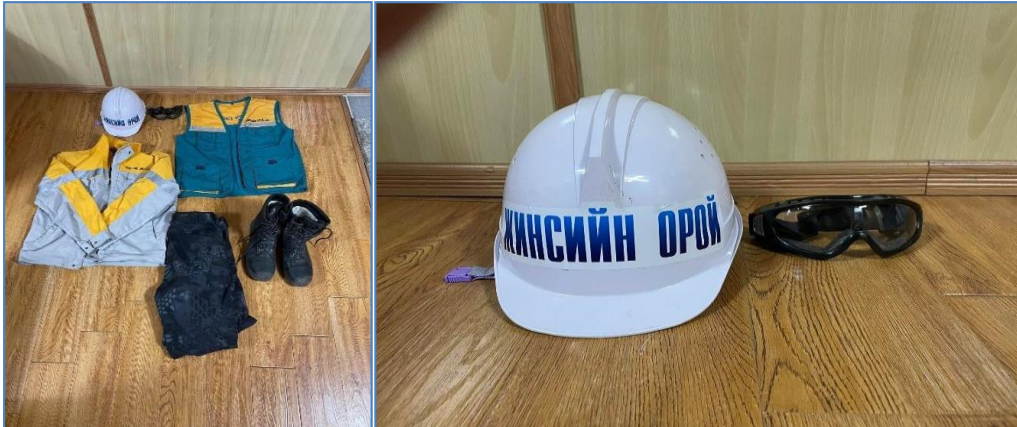

2.

Зураг 20. Цаг агаарын аюултай үзэгдлийн үед ажлыг зогсоосон байдал

3. Төслийн талбай дээр ажиллаж буй бүх ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр бүрэн хангагдсан ба ажилчид талбай дээр ажиллаж байх үедээ хувцас хэрэгслээ тогтмол хэрэглэж хэвшсэн.

Зураг 21. ХАБЭА-н шаардлага хангасан хувцас, хэрэгслийн иж бүрдэл

4. Барилга газар шорооны ажил эхлэхээс өмнө тухайн өдрийн ажил үүргийн хуваарьтай нь уялдуулан ажилчдад зааварчилгаа өгч гарын үсэг зуруулдаг.

Зураг 22. Ажилчдад ажил үүргийн хуваарийг танилцуулж зааварчилгаа өгч гарын үсэг зуруулж буй байдал

5. Хавар ажил эхлэхээс өмнө барилга, газар шорооны ажил эхлэхээс өмнө машин механизм, техник тоног төхөөрөмжүүдийн бүрэн бүтэн байдал, аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангасан.

Зураг 23. Төслийн талбай дээр жижиг тоног төхөөрөмжийн засвар хийж буй ажлын явцаас

6. Ажилчдын түр кемпийн гадна орчинд гал унтраах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслүүдийн иж бүрдэл болох галыг сарааг байрлуулж, галын хорыг цэнэглэн байнгын бэлэн байдалд байлгаж байна. Мөн галын аюул гарсан тохиолдолд авах арга хэмжээний зааварчилгаа бүхий самбарыг ажилчдын кемпэд байрлуулсан.

Зураг 24. Кемпэд галын аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа бүхий самбар болон зөөврийн галын хор байршуулсан байдал

7. Ургамал хамгааллын бодис хадгалах химийн бодисын агуулахыг одоо барилгын талбайд ашиглаж буй 40тн-ын битүү агуулахыг тоноглон үлдээхээр төлөвлөсөн.

Зураг 25. Ургамал хамгааллын бодис хадгалах агуулах

ДОЛОО. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
1	Ахуйн	Өндөрхаан тохижилтын газартай хог хаягдлын гэрээ байгуулж ажиллах	Өндөрхаан тохижилтын газар"-тай 2022 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдөр гэрээ байгуулсан ба тус гэрээ нь 2023 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдөр дуусгавар болох ба гэрээний сунгалтын ирэх онд ажил дуусах хүртэл сунгана.
2		1 удаа нийтийн цэвэрлэгээ хийх	Ажилчдын кемп болон барилгын талбайн орчимд үүссэн ахуйн хаягдлыг нийт ажилчдын бүрэлдэхүүнээрээ 7 хоногт нэг удаа тогтмол цэвэрлэдэг.
3		Ажилчдын ахуйн бохирын цооногийг соруулан аймгийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх	Ажилчдын ахуйн бохирын цооног одоогийн байдлаар дүүрээгүй ба ариутгал халдвэргүйжүүлэлт хийсэн
4		Дахин боловсруулах боломжгүй ахуйн хаягдлыг 14 хоногт нэг удаа сумын хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт зөөвөрлөх	Хогийн цэгт хуримтлагдсан дахин боловсруулах боломжгүй хог хаягдлыг Чингис хотын хотын нэгдсэн цэг рүү өөрсдийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэн зайлуулж байна.
5		Дахин боловсруулах боломжтой хаягдлыг нягтаршуулах зориулалт бүхий “Хаягдал пресслэгч машин”- худалдан авч ашиглалтанд нэвтрүүлэх	“Хаягдал пресслэгч машин”- худалдан авалтын хятад улсаас захиалсан бөгөөд Бороожуулагч машинтай хамт тээвэрлэгдэн ирэхээр хүлээгдэж байна.
6	Үйлдвэрийн	Барилгын ажил явагдах талбайд ахуйн хатуу хог хаягдлыг хуримтлуулах битүүмжлэл сайтай, битүү тагтай саванд хогийг ангилан ялгах	Ажилчдын түр кемпийн хажууд байрлах галд тэсвэртэй төмөр материалаар хийгдсэн ахуйн хог хаягдлын цэгт ангилан ялгах цэгт хог хаягдлаа ангилан ялгаж байна.
7		Барилгын материалын хаягдлыг орон нутгийн ЗДТГ, байгаль орчны байцаагчийн зөвшөөрсөн цэг рүү тээвэрлэж, булшлах зардал	Барилгын хог хаягдал одоогийн байдлаар үүсээгүй байна. Услалтын системийн барилгын ажилд ашиглаж буй материалууд болох HDPE хоолой, габион тор, арматур, худгуудын тоноглол зэрэг нь барилгын хог хаягдал үүсгэдэггүй материалууд болно. Бетоны ажилд бэлэн зуурмаг ашиглаж байгаа. Бусад хог хаягдлын аймгийн нэгдсэн хогийн цэгт өөрсдийн унаагаар хүргэж хаясан.
8	Аюултай	Машин механизмын засвар үйлчилгээнээс гарсан аюултай хог хаягдлыг тусгай зориулалтын битүүмжлэлтэй саванд (цэг) хадгалж, дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх	Машин механизмын засвар үйлчилгээнээс гарсан тос тосолгооны материалын сав зэрэг хуванцар аюултай хог хаягдлыг битүү тагтай, төмөр саванд хадгалж байгаа бөгөөд одоогоор маш бага хэмжээтэй үүссэн байна. Цаашид нийт хуримтлагдсан аюултай хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэхээр төлөвлөсөн болно

7.1. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

1. “Өндөрхаан тохижилтын газар”-тай 2022 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдөр гэрээ байгуулсан ба тус гэрээ нь 2023 оны 09 дүгээр сарын 01-ны өдөр дуусгавар болох ба сунгах арга хэмжээ авна.

БАТЛАВ
“ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР” ОНТУГ-Н
ЗАХИРАЛ О.ТОМБОБААТАР

ХОГ ХАЯГДЛЫН ТУХАЙ АЖ АХУЙН ГЭРЭЭ

2023 оны 09-р сарын _____ № _____ Чингис хот
01-ны өдөр

НЭГ. ЗОРИЛГО

Энэхүү гэрээний зорилго нь аж ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх талаар нэг талаас гүйцэтгэгч гэх “ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР” ОНТУГ цаашид гүйцэтгэгч гэх/ нөгөө талаас захиалагч болох “МОНГОЛ ЭЭЖ ӨСӨЛ” цаашид захиалагч гэх/ ийн хооронд уусах эрх зүйн болон санхүүгийн харилцааг зохицуулахад оршино.

Энэхүү гэрээ нь хоёр этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан баталсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

ХОЁР. ГҮЙЦЭТГЭГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалахтай холбогдсон хууль, дүрэм журм, стандартын шаардлагыг ханган ажиллана.
2. Хог хаягдлыг тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан битүүмжлэн тээврийн хэрэгслээр тогтоосон ниглэлийн дагуу тээвэрлэх.
3. Шаардлагатай тохиолдолд захиалагчийн дуудлагаар нэмэлт үйлчилгээ хийж хог хаягдлыг тээвэрлэн зайлуулна.
4. Хөнгөн аймаг Харзан сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2019 оны 08 дугаар сарын 05-ны өдрийн 07 тоот тогтоолын дагуу /хог хаягдал тээвэрлэх зардал, үйлчилгээний хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай/ үйлчилгээг үзүүлнэ.
5. Захиалагч байгууллага үйлчилгээний талбөрсө төлж барагдуулсан тохиолдолд даваагийн дуудлагыг хүлээн авч хог тээврийн үйлчилгээ үзүүлнэ.
6. Гэрээний хугацаа 2023 оны 09 сарын 01-с 2023 оны 09 сарын 01-г хүртэл.

ГУРАВ. ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Эрхлэн байгаа үйлдвэрлэл үйлчилгээний улмаас үүсэж байгаа хог хаягдлыг хог хаягдал хадгалж түр цугт хаях.
2. Хог хаягдлын талбөрсө хууль, дүрэм журмыг мөрдөн тэдгээрийн шаардлагыг ханган ажиллах.

3. Гүйцэтгэгч байгууллагатай гэрээ байгуулан гэрээгээр авсан үүрэг шаардлагыг биелүүлэх.
4. Хог хаягдлын талаарх мэдээллийг ажилтнуудаа эзэмшүүлэн аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах ба хог хаягдал хадгалах түр цугт хаяхтай хаях.
5. Хог хаягдлаа өөрийн тээвэрээр тээвэрлэн хог хаягдлын төвлөрсөн ба зөвшөөрөлгүй цэгт хаяхгүй байх.
6. Хог хаягдал гаргасны төлбөрийг сар бүрийн 25 ны дотор бүрэн төлсөн байх.
7. Захиалагч нь орчин тойрныхоо хог хаягдлыг цэвэрлэх олон нийтийг хамарсан ажилд идэвхтэй оролцох.
8. Хог хаягдал хадгалах түр цугт хаях боломжгүй өвөр жин ихтэй /барилгын болон шавар чулуу гэх мэт/ хог хаягдлаа гүйцэтгэгч байгууллагатай тохиролцон гэрээгээ гадур нэмэлтээр тээвэрлүүлэх.
9. Үйл ажиллагаанаас гарсан хог хаягдлыг эмх цэгцтэй, өвөр хэмжээг багасгасан /цавсан хайрцгийг дэлгэж эвхэн багцалсан бай, хуванцар сав лаазны хийг гаргах хөвтэйлж өвөрж багасгах, со-ын цаас болон амны цаасыг хогны утганд хийж хаях/ байх.
10. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээллийг захиалагч нь гэрээ хийх үед урьдчилан танилцуулах.
11. Үйлчилгээний хураамжийг сар бүр буюу тогтмол ачуулдаг ААН-үүдэд сар бүрийн 25-ны дотор төлөх, дуудлагаар ачуулдаг албан газрууд ачуулсан хогийн хэмжээгээр нэхэмжлэх дээр зөвсөн хугацаанд төлж барагдуулсан байх.

Үйлчилгээний хураамж.....13,000.....төгрөг

ДӨРӨВ. ХАМТРАН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

1. Хоёр тал гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй тохиолдолд Монгол улсын үндсэн хууль, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, хэрэгцээний эрх ашгийг хамгаалах хууль, ариун цэврийн тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.
2. Захиалагч нь гэрээний 3 дугаар зүйлийн 6 дахь заалтыг биелүүлэхгүй тохиолдолд гарсан төлбөрийг барагдуулж, цаашид гэрээг цуцална.
3. Захиалагч этгээд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхгүй тохиолдолд үүссэн асуудал, гарсан хохирлыг маргаангүйгээр шийдвэрлэнэ.

Гэрээ байгуулсан:

Гүйцэтгэгч байгууллага төлөөлөгч: Захиалагчийг төлөөлөгч - 2
“ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР” Ц.Ноголбоосор
Зохин байгуулагч О.Томбобатар Захирал
Утас: 70562137, 98562137 Натгална бодолч
Дансны дугаар Байршил:.....баг,
Төрийн сан: 100181700947

ХЭРЛЭН СУМЫН НУТАГ ДЭВЭСГЭРТ МӨРДӨХ ЭНГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САРЫН ХУРААМЖИЙН ХЭМЖЭЭ

№	Аид эрх, ААН, Байгууллага	Хонгиот гарах хотны хэмжээ (төмөр)	Хурин барилгын
1. Эгнээн хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, булгах үйлчилгээний хураамж			
1	Төвлөрсөн халааттай болон гагцгаатай орон сууц, түр хорооллын айд эрх	0.003	4000
2	Чөлөөт болон дотуур байр	0.033	30000
3	Зочид буудал, амралтын газар	15 хуртлах ортой 0.028 15-30 ортой 0.040 30-аас дээш ортой 0.050	35000 60000 68000
4	Хүүхдийн цэвэрлэг, ясли	0.033	30000
5	Төрөөний боловсролын сургууль	0.050	65000
6	Нотомж сар, музей	0.013	13000
7	Кинотеатр, соёлын төв	50-150 хүний суудалтай 0.045 150-350 хүний суудалтай 0.060 350-аас дээш хүний суудалтай 0.081	44000 68000 95000
8	Цэнгэлдэх жуураал, спортын ордон	0.045	44000
9	Сум, хийд болон олон нийтийн амралт зугаалтын бүсийн цэвэрлэгээ	0.016	22000
10	Худалдааны төв, зах, төрөлжсөн дэлгүүр, бөөний төв	40м²-аас бага талбайтай 0.013 40м²-100м² талбайтай 0.021 100м²-200м² талбайтай 0.040 200м²-400м² талбайтай 0.115 400м²-600м² талбайтай 0.230 600м²-800м² талбайтай 0.423 800м²-аас дээш талбайтай 0.892	18000 28000 54000 130000 220000 500000 815000
11	Ресторан, гуанч бар, кафе	20 ортой суудалтай 0.029 20-50 хүний суудалтай 0.045 50-аас дээш хүний суудалтай 0.081	35000 44000 65000
12	Төх, нарийн баяр карнавал түүрэг, хөвөр, хөвөр, цэвэр усны цех болон бусад жижиг үйлдвэрлэл	0.013	13000
13	Точин, ахуйн үйлчилгээ, тугал засвар, ойдлын цех, гэр утас засвар, тосголын газар, зойгоо, компьютер үйлчилгээ	0.013	13000
14	Ажлын байгууллага, ажлын орон	10 хуртлах ажиллагсантай 0.016 10-20 ажиллагсантай 0.036 20-аа түүнээс дээш ажиллагсантай 0.050	22000 35000 68000
15	Автозастрийн төвчөө, нисэх онгоцны буудал	0.020	20000
16	Эмнэлэг, сувилалын газар	50-аас бага ортой 0.020 50-100 ортой 0.040 100-150 ортой 0.060 150-200 ортой 0.080 200-аас дээш ортой 0.115	68000 100000 130000 160000 220000
17	Эрхийн зэрэгт мэргэжлийн төв, үндэс мөнгө	0.013	13000
18	Сэрхэг үйлд	0.068	68000
19	Т/т	0.016	22000
20	Цагааруу тугал станц	0.013	13000
21	Дугуй засвар, авто унагилга	0.015	15000
22	Халуун усны газар	0.020	20000
23	Модон, шүд, хөвөр дам	0.016	22000
24	Мал амьтны тухайн эд агаар цэг	0.016	22000

Зураг 26. Өндөрхаан тохижилтын газартай хийсэн хогны гэрээ

2. Ажилчдын кемп болон барилгын талбайн орчимд үүссэн ахуйн хаягдлыг нийт ажилчдын бүрэлдэхүүнээрээ 7 хоногт нэг удаа тогтмол цэвэрлэдэг.

Зураг 27. Нийтийн их цэвэрлэгээ хийж буй байдал

3. Ажилчдын ахуйн бохирын цооног одоогийн байдлаар дүүрээгүй ба ариутгал халдвэргүйжүүлэлт хийсэн

Зураг 28. Ариутгал халдвэргүйжүүлэлт хийж буй байдал

4. Хогийн цэгт хуримтлагдсан дахин боловсруулах боломжгүй хог хаягдлыг Чингис хотын хогын нэгдсэн цэг рүү өөрсдийн тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэн зайлуулж байна.

Зураг 29. Чингис хотын хогын нэгдсэн цэг рүү өөрсдийн унаагаар хог хаягдлыг тээвэрлэж буй байдал

5. Ажилчдын түр кемпийн хажууд байрлах галд тэсвэртэй төмөр материалаар хийгдсэн ахуйн хог хаягдлын цэгт ангилан ялгах цэгт хог хаягдлаа ангилан ялгаж байна.

Зураг 30. Төслийн талбайн ажилчдын кемпэд байрлах хог хаягдлаа ангилан ялгаж хаях цэг

6. Машин механизмын засвар үйлчилгээнээс гарсан тос тосолгооны материалын сав зэрэг хуванцар аюултай хог хаягдлыг битүү тагтай, төмөр саванд хадгалж байгаа бөгөөд одоогоор маш бага хэмжээтэй үүссэн байна. Цаашид нийт хуримтлагдсан аюултай хаягдлыг дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэхээр төлөвлөсөн болно.

Зураг 31. Аюултай хаягдал хуримтлуулах төмөр, битүүмжлэлтэй сав

Зураг 32 . Худалдаж авсан хаягдал пресслэгч төхөөрөмж

НАЙМ. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Гүйцэтэсэн ажил
1. Агаарын чанар, хяналт			
<p style="text-align: center;">А Ё А</p> <p style="text-align: center;">К</p> <ul style="list-style-type: none"> ◁ Тоос /TSP, PM10, PM2.5/ ◁ CO₂, SO₂, NO₂ ◁ Дуу шуугиан 	Ажилчдын түр кемпийн талбайд	Жилд 2 удаа	Агаарын чанарын хорт хий, бохирдуулагч бодисуудын агууламжийг Байгаль орчин хэмжил зүйн төв лабораториар хэмжилт хийлгэсэн.
	Барилгын талбайн орчинд	Жилд 2 удаа	
2. Хөрсний чанар, хяналт			
<p style="text-align: center;">А К</p> <ul style="list-style-type: none"> ◁ (1гр-д) Колититр ◁ Cl.perferringens титр 	Түр хогийн цэг, ажилчдын ариун цэврийн байгууламж орчимоос	Жилд 2 удаа	Хөрсний чанарын мониторингийг 2023 оны 06, 09 дүгээр сард хийсэн бөгөөд агрохими, хүнд металл, эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийг “Нарт шүүн” хөрсний итгэмжлэгдсэн лабораторит шинжлүүлсэн.
	Хөрсний ерөнхий шинжилгээ <ul style="list-style-type: none"> ◁ Хөрсний хими шинж ◁ Хөрсний физик шинж 	Барилгын талбайн орчинд	
Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж тодорхойлох: <ul style="list-style-type: none"> ◁ 6 хүнд металл (Cu, Zn, Cd, Pb, As, Ni) 	Машин механизмын зогсоолын орчмын талбайгаас	Жилд 2 удаа	
3. Усны чанар хяналт			
<ul style="list-style-type: none"> ◁ Усны химийн ерөнхий шинжилгээ ◁ Усан дахь бохирдуулагч бодисуудын хэмжээ тодорхойлох (Хүнд металл-54) 	Ажилчдын унд ахуйн худгаас	Жилд 2 удаа	Ажилчдын унд ахуйн ус хэрэглээг хангаж буй Хэрлэн сумын нэгдсэн эх үүсвэрийн худгаас дээж авч “Геоэкологийн хүрээлэн”-ийн итгэмжлэгдсэн лаборатрит шинжлүүлсэн
	Хэрлэн голын уснаас	Жилд 2 удаа	Хэрлэн голоос дээж авч “Геоэкологийн хүрээлэн”-ийн итгэмжлэгдсэн лаборатрит шинжлүүлсэн

8.1. Агаарын чанарын мониторинг

Агаарын чанарын мониторингийн ажлын хүрээнд төслийн талбайн орчны түгээмэл бохирдуулагч бодисуудын агууламжийг 2023 оны 06 дугаар сар болон 09 дүгээр сарын сүүлчээр Улаанбаатар хотын Байгаль орчны хэмжилзүйн төв лабораториудтай хамтран хийж гүйцэтгэлээ.

Зураг 32. Агаарын чанарын хэмжилт хийж буй байдал

Улаанбаатар хот дахь Байгаль орчны хэмжилзүйн төв лабораторын мэргэжилтнүүдтэй хамтран төслийн талбайн орчны хүхэрлэг хий, азотын давхар исэл, нийт тоос болон дуу шуугианы хэмжилтийг хийсэн. Хэмжилтийг төслийн үйл ажиллагаа идэвхитэй явагдаж байх үед буюу зун VI/22, намар IX/29-ны өдрүүдэд барилгын ажил хийгдэж буй талбай болон ажилчдын кемпийн талбай гэсэн хоёр цэгт хийсэн. Барилгын талбайд болон кемпийн талбайд нэг удаагийн давтамжтай хэмжилт хийлээ.

Төслийн талбай дахь агаар бохирдуулагч түгээмэл бодисуудын хэмжилтийн үр дүнгээс үзэхэд дуу чимээ, нийт тоос, хүхэрлэг хий болон азотын давхар ислийн агууламж нь “Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага, агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016” -д заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс бага буюу бохирдолгүй байна (Лабораторийн шинжилгээний үр дүнг хавсаргав).

Хүснэгт 3. Агаарын чанарын шинжилгээний дүн

№	Сорьц авсан цэгүүд	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	Хүхэрлэг хий /SO ₂ /	Азотын давхар исэл /NO ₂ /	Нийт тоос /TSP/	Дуу чимээ
1	Барилгын талбай	VI/20	14:00	0.012	0.020	0.047	36
2	Ажилчдын кемпийн талбай	VI/20	14:20	0.020	0.015	0.023	23
3	Барилгын талбай	IX/29	11:00	0.022	0.038	0.046	32
4	Ажилчдын кемпийн талбай	IX/29	11:30	0.012	0.020	0.031	21
MNS 4585:2016 стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ				0.450	0.200	0.500	60

8.2. Хөрсний чанарын мониторинг

Төслийн талбайн хөрсний чанарын мониторингийг 2023 оны 6 дугаар сар болон 9 дүгээр сарын сүүлээр хугацаанд хийсэн бөгөөд агрохими, хүнд металл, эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж холбогдох стандартын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээтэй харьцуулсан болно. Хөрсний агрохимийн шинжилгээнд зориулж төслийн талбайн орчны 3 цэгээс 2022 оны 06 дугаар сарын 22 болон 09 дүгээр сарын 29-ны өдөр нийт 3 ширхэг дээж авч “Нарт шуун консалтинг” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 4. Хөрсний агро-хими шинж чанар

Зүсэлтийн дугаар	Дээж авсан огноо	Гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, dsm	Ялзмаг, %	CaCO ₂ , %	NO ₃ , мг/100г	Шингээгдсэн сууриуд, мг-экв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100гр	
									Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Барилгын талбай	06/22	0-20	7.2	0.06	0.148	1.12	0.0	0.51	7	8	4.9	2
	09/29	0-20	7.0	0.07	0.158	1.02	0.0	0.49	6	7	5.0	3

Хүснэгт 5. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Зүсэлтийн дугаар	Дээж авсан огноо	Гүн, см	Механик бүрэлдэхүүн, % (хэмжээ мм)						
				1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	Барилгын талбай	06/22	0-20	41.3	40.1	6.9	1.6	5.6	4.5	11.7
2		09/29	0-20	45.0	42.0	7.0	2.0	5.0	4.0	10.0

Хөрсний мониторингийн ажлын үед хүнд металлаар бохирдож болзошгүй цэг болох авто машины зогсоолын 1 цэгээс дээж авч лабораторийн шинжилгээ хийлгэсэн. Хөрсний хүнд металл гэдэг нь нягт нь 5 г/см³– ээс илүү, атом масс нь 40-өөс илүү, хөрсөнд тогтвортой удаан хугацаагаар хадгалагддаг, амьд организмд аюултай хор нөлөө үзүүлдэг, уусах чанар багатай, удаан задардаг био-идэвхт, хортой, онцгой хортой элементүүд юм.

хөрсний дээжинд хүнд металлууд болох Зэс (Cu), Хром (Cr), Никель (Ni), Хар тугалга (Pb), Цайр (Zn), кадми (Cd) гэсэн 6 элементүүдийг тодорхойлж, MNS 5850:2019 стандартын зөвшөөрөгдөх дээд агууламжтай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас даруй хэд дахин бага буюу хүнд металын бохирдол илрээгүй болно (Хүснэгт 5).

Хүснэгт 6. Хүнд металлын агууламж

№	Дээж авсан газар	Дээж авсан огноо	Дээж авсан гүн, см	Cr, мг/кг	Pb, мг/кг	Cd, мг/кг	Zn, мг/кг	Cu, мг/кг	Ni, мг/кг
1	Авто зогсоол	06/22	0-10	46.2	7.2	0.0	26.3	14.4	3.9
2		09/24	0-10	50.0	8.0	0.0	25.0	13.0	4.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019									
Элсэрхэг хөрс				60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс				100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс				150	100	3	300	100	150

Хөрсөн дэх эрүүл ахуй, нянгийн бохирдлын шинжилгээний дээжийг стандартад заасны дагуу 15-20 см гүнээс, ухсан нүхнийхээ 3-5 см орчим зузаан хэсгийг авч хаяад цаана нь гарч ирсэн талбайгаас 200-300 грамм шороо авч дээжний зориулалтын уутанд хийж битүүмжлэн 6 цагийн дотор магадлан итгэмжлэгдсэн “Нарт шүүн консалтинг” ХХК-ийн лабораторит микробиологийн шинжилгээг хийлгүүлсэн бөгөөд үр дүнг Хүснэгт 6-д харууллаа. Хөрсний нянгийн бохирдлын шинжилгээний үр дүнгээс үзэхэд төслийн талбай нянгийн бохирдолгүй буюу цэвэр гарсан байна.

Хүснэгт 7. Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүн

№	Дээж авсан газар,	Дээж авсан огноо	Нянгийн тоо	Гэдэсний савханцарын титр (E.coli)			Анаэробын (Cl.perfringens)	
			Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	
1	Хогийн Цэг	06/22	4.4*10 ⁵	0.1	2	0.1<	1	
2		09/24	4.4*10 ⁵	0.1	2	0.1<	1	

Төслийн талбайд хөрсний зүсэлт хийж, дээж авч буй байдлыг доорх зургуудад харуулав.

Зураг 33. Хөрсний дээж авсан байдал

8.3. Усны чанарын мониторинг

Усны чанарын мониторингийн ажлын хүрээнд ажилчдын унд ахуйн ус хэрэглээг хангаж буй гүний худаг болон төслийн талбайн ойролцоох Хэрлэн голын уснаас дээж авч ШУА-ийн Газарзүй геоэкологийн хүрээлэнгийн усны шинжилгээний лабораториудад шинжлүүллээ.

Ажилчдын унд ахуйн ус хэрэглээг хангаж буй гүний худгийн усны шинжилгээний үр дүнгээс үзэхэд химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг буюу дунд зэргийн эрдэсжилттэй, зөөлөн ус бөгөөд “Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018” стандартын шаардлагыг бүрэн хангаж байна.

Хүснэгт 8. Усны химийн шинжилгээний дүн (06 сарын 22)

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	Мг-экв	Мг-экв%		мг	Мг-экв	Мг-экв%
Cl ⁻	9.9	0.28	8.4	Na ⁺ +K ⁺	21.3	0.92	27.8
SO ₄ ²⁻	15.0	0.31	9.4	Ca ²⁺	26.9	1.34	40.3
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ²⁺	12.9	1.06	31.9
NO ₃ ⁻	2.0	0.03	1.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	164.7	2.70	81.2	Fe ³⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	191.6	3.32	100.0	Дүн	61.0	3.32	100.0

Хүснэгт 9. Усны химийн шинжилгээний дүн (09 сарын 29)

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	Мг-экв	Мг-экв%		мг	Мг-экв	Мг-экв%
Cl ⁻	9.0	0.21	8.0	Na ⁺ +K ⁺	20.0	0.90	26.8
SO ₄ ²⁻	13.0	0.20	9.0	Ca ²⁺	25.0	1.30	41.3
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ²⁺	11.0	1.00	31.9
NO ₃ ⁻	2.5	0.03	1.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	166.0	2.50	82.0	Fe ³⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	190.5	2.94	100.0	Дүн	56.0	3.24	100.0

Хэрлэн голын уснаас 2023.06.22, болон 2023 оны 09 сарын 29-ний өдөр авсан дээжийн үр дүнгээс үзэхэд химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд нэн цэнгэг, маш зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үзүүлэлтүүд нь “Усан орчны чанарын үзүүлэлт MNS 4586:1998” стандартын шаардлага хангаж байна.

Хүснэгт 10. Хэрлэн голын усны химийн шинжилгээний дүн (06 сарын 22)

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	Мг-экв	Мг-экв%		мг	Мг-экв	Мг-экв%
Cl ⁻	4.6	0.13	7.1	Na ⁺ +K ⁺	10.9	0.47	25.6
SO ₄ ²⁻	15.0	0.31	17.0	Ca ²⁺	19.4	0.97	52.6
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ²⁺	4.9	0.40	21.7
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	85.4	1.40	76.0	Fe ³⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	105.0	1.84	100.0	Дүн	35.2	1.84	100.0

Хүснэгт 11. Хэрлэн голын усны химийн шинжилгээний дүн (09 сарын 29)

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	Мг-экв	Мг-экв%		мг	Мг-экв	Мг-экв%
Cl ⁻	4.1	0.10	7.0	Na ⁺ +K ⁺	10.5	0.45	24.0
SO ₄ ²⁻	15.5	0.35	16.0	Ca ²⁺	19.9	0.99	54.2
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ²⁺	4.5	0.45	21.7
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ²⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	80.0	1.90	77.1	Fe ³⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	99.6	2.35	100.0	Дүн	34.9	1.89	100.0

Зураг 34. Гадаргын болон гүний усны дээж авч буй байдал

Усны дээжийг полиэтилен саванд авсан ба дээж авахдаа саваа тухайн усаар зайлж дээжний савыг бүрэн дүүргэж агаар оруулахгүйгээр тагласан. Энэ нь тээвэрлэлтийн явцад сэгсрэгдэх, хийнүүдийн хоорондох харилцан үйлчлэлийг хязгаарлана. Түүнчлэн тээвэрлэлтийн явцад дээжийг харанхуй, сэрүүн газар хадгалсан.

**ЕС. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ**

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Зарцуулсан төсөв, мян.төг	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	16200.0	Компаний захирал, ерөнхий инженер, байгаль орчны ажилтан
2	Орчны тохижилт, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	5750.0	Байгаль орчны ажилтан
3	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	12500.0	ХАБЭА-н ажилтан
4	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	10180.0	Байгаль орчны ажилтан
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1600.0	Байгаль орчны ажилтан
6	Тухайн жилийн БОМТ Хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын зардал	1200.0	Байгаль орчны ажилтан
НИЙТ ДҮН		47430.0	-

ХАВСРАЛТ

Loan No: L3895-MON

**AMENDMENT NO. 2 TO THE CONTRACT AGREEMENT OF CIVIL WORKS FOR
UPGRADING AND MODERNIZING IRRIGATION SCHEME DULAANII TAL
SUBPROJECT (KHERLEN, KHENTII) No. CW-4**

between

Ministry of Ministry of Food, Agriculture and Light Industry

and

the Joint Venture of Jinsiin Oroii LLC, and Comp trade LLC

Date: September 2023

This Amendment No. 2 (hereinafter called the “Amendment No.2”) to the Contract No. CW-4 (hereinafter called the Contract) is made between, on the one hand, Ministry of Food, Agriculture and Light Industry, Mongolia (hereinafter called the “Employer”) and, on the other hand, the Joint Venture of Jinsiin Oroï LLC and Comp Trade LLC (hereinafter “the Contractor”).

WHEREAS

The Employer and the Contractor have concluded the Contract No. CW-4 under the Loan No. L3895-MON and:

- (a) The EA has requested the variation in the extension of the contract duration from 27 September 2023 to 27 September, 2024 i) Due to the impact of the "Covid-19" pandemic that has spread across the world ii) foreign trade and transport logistics issues have come to a standstill and the installation work of the imported sprinkler machines, pump stations, exhaust pipes and irrigation equipment was delayed by 12-16 months than initial plan. iii) the captioned year, the weather was colder than normal conditions in May-June and there was more rain than the average for many years in July and August, which limited the possible period of construction work in the open field to 30-40 days.

NOW THEREFORE the parties hereby agree as follows:

1. Clause 2 e. the Particular Conditions of Contract GCC 23.1, 37.1 Works Completion Date is: 1st of September 2023

Works Completion Date (original): 01st of September 2023
Revised Works Completion Date: 27st of September 2024

2. Clause 2 g. the Specifications and Other Requirements 1.2 Construction period and location of irrigation scheme

2.1.1. Original contract duration: The duration of construction is 24 months. It is scheduled to start on 27 September 2021 and complete on 27 September 2023.

2.1.2. Revised contract duration: The duration of construction is 36 months. It is scheduled to start on 27 September 2023 and complete on 27 September 2024.

All other provisions of the original Contract dated September 27, 2021, shall remain effective and unchanged.

IN WITNESS WHEREOF, the Parties hereto have caused this Amendment No.2 to the Contract to be signed in their respective names as of the day and year first above written.

For and on behalf of the Employer:

FOR AND ON BEHALF OF THE EMPLOYER:

State secretary of Ministry of Food,
Agriculture and Light Industry

T.Jambaltseren

Address: Government Building IXa,
Peace Avenue-16a, Bayanzurkh district,
Ulaanbaatar city

Phone: 77113895

Director General of Crop Production Policy
Implementation Coordination Department
of Ministry of Food, Agriculture and Light
Industry

D. Yesun-erdene

Head of Legal Division of Ministry of
Food, Agriculture and Light Industry

E. Tsolmonjargal

Project Coordinator of the Vegetable
Production and Irrigated Agriculture
Project

B. Otgonbayar

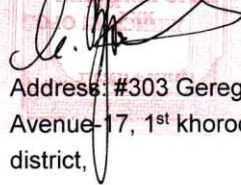

FOR AND ON BEHALF THE CONTRACTOR:

Jinsiin Oroi LLC

Director

M. Gerelt-Od

Address: #303 Gerege tower, Chingis
Avenue-17, 1st khoroo, Sukhbaatar
district,

Ulaanbaatar city

Phone: 99111774, 99081592

Jinsiin Oroi LLC

General accountant

B. Lundegmaa

Comp trade LLC

Director

G. Ulziibat

Address: #0, TTS LLC's building, 1st
khoroo, Chingeltei district,

Ulaanbaatar city

Phone: 11-317776, 99077213

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2023 оны 06 сарын 18 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2023 оны 06 сарын 19 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Хэнтий аймаг, Хэрлэн гол

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Жинсийн Орой" ХХК

Солбицлол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Гол

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl ⁻	4.6	0.13	7.1	Na ⁺ +K ⁺	10.9	0.47	25.6
SO ₄ ⁻	15.0	0.31	17.0	Ca ⁺⁺	19.4	0.97	52.6
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	4.9	0.40	21.7
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	85.4	1.40	76.0	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	105.0	1.84	100.0	Дүн	35.2	1.84	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын
нийлбэр: 97.5 мг/ дм³

Анион катионуудын
нийлбэр: 140.2 мг/ дм³

Ерөнхий хатуулаг 1.37 мг-экв/ дм³
рН: 7.72

ЕС: 170 µS/cm
TDS: 94 ppm

Исэлдэх чанар: 5.92 мг/ дм³

Физик шинж чанар

Тунгалаг: 30 см
Өнгө: Өнгөгүй

Үнэр: үгүй
Амт: ***

Тунадас: Үгүй

HCO₃⁻ 76 SO₄²⁻ 17

Усны найрлагын томъёо: M_{0.14}

Ca²⁺ 53 Na⁺+K⁺ 26 Mg²⁺ 22

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд нэн цэнгэг, маш зөөлөн ус байна. Шинжилсэн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Усан орчны чанарын үзүүлэлт MNS 4586:1998" стандартын шаардлага хангаж байна.

Жич: Энэхүү уст цэгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДадА:

Шинжилгээг

Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч

Г.Хүрийнтуяа/
Д.Гэрэлт-Од/

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2023 оны 06 сарын 18 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2023 оны 06 сарын 19 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Хэнтий аймаг, Эх үүсвэрийн худаг

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Жинсийн Орой" ХХК

Солбицлол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Худаг

Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl ⁻	9.9	0.28	8.4	Na ⁺ +K ⁺	21.3	0.92	27.8
SO ₄ ⁻	15.0	0.31	9.4	Ca ⁺⁺	26.9	1.34	40.3
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	12.9	1.06	31.9
NO ₃ ⁻	2.0	0.03	1.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	164.7	2.70	81.2	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	191.6	3.32	100.0	Дүн	61.0	3.32	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын
нийлбэр: 170.3 мг/ дм³

Анион катионуудын
нийлбэр: 252.7 мг/ дм³

Ерөнхий хатуулаг 2.40 мг-экв/ дм³
рН: 7.34
Исэлдэх чанар: 2.24 мг/ дм³

ЕС: 318 μS/cm
TDS: 175 ppm

Тунгалаг: 30 см
Өнгө: өнгөгүй

Физик шинж чанар
Үнэр: үгүй
Амт: ***

Тунадас: Үгүй

HCO₃ 81

Усны найрлагын томъёо: M_{0,27}

Ca²⁺40 Mg²⁺32 Na⁺+K⁺28

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, холимог бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018" стандартын шаардлага хангаж байна.

Жич: Энэхүү уст цэгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДада:

 /Г.Үүрийнтуяа/

Шинжилгээг

Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч /Д.Гэрэлт-Од/

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/06-26/1

Захиалагч: “Жинсийн орой” ХХК

Дээж авсан цэг: Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум, Дулааны тал усралтын системийн төслийн талбай

Сорьц авсан огноо: 2023 оны 06 сар 22 өдөр

Шинжилгээ хийсэн огноо: 06 сарын 26

Харилцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг-экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Барилгын талбайгаас авсан дээж											
1	0-20	7.02	0.060	0.148	1.12	0.0	0.51	7	8	4.9	2

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1								
1	0-20	41.3	40.1	6.9	1.6	5.6	4.5	11.7

3. ХӨРСНИЙ ЭРҮҮЛ АХУЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН. IГР ХӨРСӨНД

№	Дээжний дугаар	Нянгийн тоо MNS6341:2012	Гэдэсний савханцрын титр (E.coli)MNS 5367:2004		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 6341:2012	
		Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
Хогийн цэг, Ариун цэврийн байгууламж						
1	Дээж 2	4.4*10 ⁵	0.1	2	0.1<	1

4. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

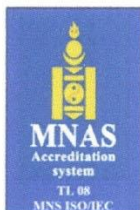
Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cr	Pb	Cd	Zn	Cu	Ni
		мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг
Авто зогсоолоос авсан дээж	0-10	46.2	7.2	0.0	26.3	14.4	3.9
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

*Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД : (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Эрүүл Ахуйн Шинжилгээний Стандарт MNS 3297:2019, Хүнд металлуудыг -хаан дарсанд атом шингээлтийн спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Х.УУГАНЦЭЦЭГ, Д.ЭНХЧИМЭГ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

2023 ОНЫ 06 САРЫН 26 1

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2023/A1-212
Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “Жинсийн орой” ХХК
Сорьцын авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сувд агаарын хэсэг
Сорьцын тоо, төрөл : 1 агаар, 1 дуу чимээ
Сорьц авсан огноо : 2023.06.20
Сорьцын тодорхойлолт : Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум
Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 17-2-5-12:2021, MNS 17-2-5-11:2021
MNS 5002:2000, CA3 A07-2016
Шинжилсэн огноо : 2023.06.22
Хуудасны тоо : 1/1
Үр дүн :

№	Сорьц авсан цэг	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	Хүхэрлэг хий	Азотын давхар исэл		Нийт тоос /TSP/	Дуу чимээ
					мг/м ³			
1	Барилгын талбай	VI/20	14:00	0.012	0.020	0.047	36	
2	Кемпийн талбай	VI/20	14:20	0.020	0.015	0.023	23	
Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (20 минутын хэмжилт)				0.450	0.200	0.500	60	

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер:

Хянаж баталгаажуулсан:

Байгаль орчны шинжилгээний хэлтсийн дарга

Э.Оюунтуяа

Б.Бархасрагчаа

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2023 оны 09 сарын 29 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2023 оны 10 сарын 03 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Хэнтий аймаг, Эх үүсвэрийн худаг

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Жинсийн Орой" ХХК

Солбицлол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Худаг Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-экв	мг-экв%		мг	мг-экв	мг-экв%
Cl ⁻	9.0	0.21	8.0	Na ⁺ +K ⁺	20.0	0.90	26.8
SO ₄ ⁻	13.0	0.20	9.0	Ca ⁺⁺	25.0	1.30	41.3
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	11.0	1.00	31.9
NO ₃ ⁻	2.5	0.03	1.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	166	2.50	82	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	190.5	2.94	100.0	Дүн	56.0	3.24	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 170.3 мг/дм³ Анион катионуудын нийлбэр: 252.7 мг/дм³

Ерөнхий хатуулаг 2.40 мг-экв/дм³ EC: 318 µS/cm
pH: 7.34 TDS: 175 ppm

Исэлдэх чанар: 2.24 мг/дм³
Физик шинж чанар
Тунгалаг: 30 см Үнэр: үгүй Тунадас: Үгүй
Өнгө: өнгөгүй Амт: ***

HCO₃⁻81

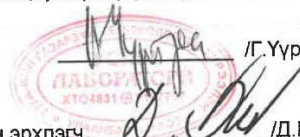
Усны найрлагын томъёо: M_{0,27} Ca²⁺40 Mg²⁺32 Na⁺+K⁺28

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, холимог бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэг, зөөлөн ус байна. Шинжилсэн химийн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэмлэгэ MNS0900:2018" стандартын шаардлага хангаж байна.

Жич: Энэхүү уст цэгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДада:

 /Г.Үүрийнтуяа/

Шинжилгээг

Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч /Д.Гэрэлт-Од/

ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ-ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН
УСНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ

Усны химийн шинжилгээний тодорхойлолт

Сорьц авсан: 2023 оны 09 сарын 29 өдөр
Шинжилгээ хийсэн: 2023 оны 10 сарын 03 өдөр
Сорьц авсан газрын нэр: Хэнтий аймаг, Хэрлэн гол

Сорьц шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн: "Жинсийн Орой" ХХК

Солбицлол: X= Гүн: м
Y= Ундарга: л/сек

Уст цэгийн төрөл ба дугаар: Гол Тодорхойлсон нь:

Анион	1дм ³ -д байгаа			Катион	1дм ³ -д байгаа		
	мг	мг-эquiv	мг-эquiv%		мг	мг-эquiv	мг-эquiv%
Cl ⁻	4.1	0.10	7.0	Na ⁺ +K ⁺	10.5	0.45	24.0
SO ₄ ⁻	15.5	0.35	16.0	Ca ⁺⁺	19.9	0.99	54.2
NO ₂ ⁻	0.0	0.00	0.0	Mg ⁺⁺	4.5	0.45	21.7
NO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	NH ₄ ⁺	0.0	0.00	0.0
CO ₃ ⁻	0.0	0.00	0.0	Fe ⁺⁺	0.0	0.00	0.0
HCO ₃ ⁻	80.0	1.90	77.1	Fe ⁺⁺⁺	0.0	0.00	0.0
Дүн	99.6	2.35	100.0	Дүн	34.9	1.89	100.0

HCO₃⁻ ийн хагасыг хассан анион катионуудын Анион катионуудын
нийлбэр: 97.5 мг/дм³ нийлбэр: 140.2 мг/дм³

Ерөнхий хатуулаг 1.37 мг-эquiv/дм³ EC: 170 µS/cm
pH: 7.72 TDS: 94 ppm

Исэлдэх чанар: 5.92 мг/дм³
Физик шинж чанар
Тунгалаг: 30 см Үнэр: үгүй Тунадас: Үгүй
Өнгө: Өнгөгүй Амт: ***

HCO₃⁻76 SO₄²⁻17

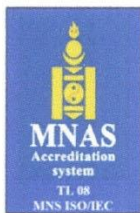
Усны найрлагын томъёо: M_{0.14} Ca²⁺53 Na⁺+K⁺26 Mg²⁺22

Дүгнэлт

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, кальцийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд нэн цэнгэг, маш зөөлөн ус байна. Шинжилсэн үндсэн үзүүлэлтүүд нь "Усан орчны чанарын үзүүлэлт MNS 4586:1998" стандартын шаардлага хангаж байна.

Жич: Энэхүү уст цэгээс сорьц авах үйл явцыг шинжлүүлсэн байгууллага, хувь хүн харууцан гүйцэтгэсэн болно.

Хийсэн: Химич, ЭШДада: Г.Хүрийнтуяа/
Шинжилгээг: /Д.Гэрэлт-Од/
Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч

**ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ТӨВ ЛАБОРАТОРИ**

17043, Үйлдвэр 2-4, Чингисийн өргөн чөлөө гудамж,
Хан-Уул дүүрэг, 20-р хороо, Утас: 11-341818
E-mail: bohzt1@gmail.com

СОРИЛТЫН ДҮН

Дугаар он/№ : 2023/A-471
 Сорьц ирүүлсэн газрын нэр, хаяг, утас : “Жинсийн орой” ХХК
 Сорьцын авсан хүний нэр, албан тушаал : Д.Сувд агаарын хэсэг
 Сорьцын тоо, төрөл : 1 агаар, 1 дуу чимээ
 Сорьц авсан огноо : 2023.09.29
 Сорьцын тодорхойлолт : Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум
 Шинжилгээний аргын стандарт : MNS 17-2-5-12:2021, MNS 17-2-5-11:2021
 MNS 5002:2000, CA3 A07-2016
 Шинжилсэн огноо : 2023.10.02
 Хуудасны тоо : 1/1

Үр дүн :

№	Сорьц авсан цэг	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	Хүхэрлэг хий	Азотын давхар исэл	Нийт тоос /TSP/	Дуу чимээ
							ДБА
1	Барилгын талбай	IX/29	11:00	0.022	0.038	0.046	32
2	Кемпийн талбай	IX/29	11:10	0.012	0.020	0.031	21
Агаарын чанарын техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016				0.450	0.200	0.500	60
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ (20 минутын хэмжилт)							

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн инженер:

Хянаж баталгаажуулсан:

Байгаль орчны шинжилгээний хэлтсийн дарга

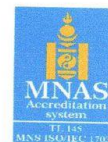
Э.Оюунтуяа

Б.Бархасрагчаа

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хүчинтэй

“НАРТ ШУҮН КОНСАЛТИНГ” ХХК ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/10-05/1

Захиалагч: “Жинсийн орой” ХХК

Дээж авсан цэг: Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум, Дулааны тал услалтын системийн төслийн талбай

Сорьц авсан огноо: 2023 оны 09 сар 24 өдөр

Шинжилгээ хийсэн огноо: 10 сарын 03

Харилцах утас:

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг-экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Барилгын талбайгаас авсан дээж											
1	0-20	7.00	0.070	0.158	1.02	0.0	0.49	6	7	5.0	3

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1								
1	0-20	45.0	42.0	7.0	2.0	6.0	4.0	10.0

3. ХӨРСНИЙ ЭРҮҮЛ АХУЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН. ИГР ХӨРСӨНД

№	Дээжний дугаар	Нянгийн тоо MNS6341:2012	Гэдэсний савханцрын титр (E.coli)MNS 5367:2004		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 6341:2012	
		Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
Хогийн цэг, Ариун цэврийн байгууламж						
1	Дээж 2	4.4*10 ⁵	0.1	2	0.1<	1

4. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cr	Pb	Cd	Zn	Cu	Ni
		мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг
Авто зогсоолоос авсан дээж	0-10	50.0	8.0	0.0	25.0	13.0	4.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

*Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД: (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Эрүүл Ахуйн Шинжилгээний Стандарт MNS 3297:2019, Хунд металлуудыг -хаан дарсанд атом шингээлтийн спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Х.УУГАНЦЭЦЭГ, Д.ЭНХЧИМЭГ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

2023 ОНЫ 06 САРЫН 26 1

БАТЛАВ.
“ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР” ОНТҮГ-Н
ЗАХИРАЛ *[Signature]* О.ГОМБОБААТАР

ХОГ ХАЯГДЛЫН ТУХАЙ АЖ АХУЙН ГЭРЭЭ

2022 оны 09-р сарын
01-ны өдөр

№

Чингис хот

НЭГ: ЗОРИЛГО

Энэхүү гэрээний зорилго нь аж ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх талаар нэг талаас гүйцэтгэгч гэх “ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР” ОНТҮГ /цаашид гүйцэтгэгч гэх/ нөгөө талаас захиалагч болох *Мэлсхийн Орой ХХК* цаашид захиалагч гэх/ -ийн хооронд үүсэх эрх зүйн болон санхүүгийн харилцааг зохицуулахад оршино.

Энэхүү гэрээ нь хоёр этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан баталсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

ХОЁР: ГҮЙЦЭТГЭГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалахтай холбогдсон хууль, дүрэм журам, стандартын шаардлагыг ханган ажиллана.
2. Хог хаягдлыг тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан битүүмжилсэн тээврийн хэрэгслээр тогтоосон чиглэлийн дагуу тээвэрлэх,
3. Шаардлагатай тохиолдолд захиалагчийн дуудлагаар нэмэлт үйлчилгээ хийж хог хаягдлыг тээвэрлэн зайлуулна.
4. **Хэнтий аймаг Хэрлэн сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2019 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдрийн 07 тоот тогтоолын дагуу /хог хаягдал тээвэрлэх зардал, үйлчилгээний хураамжийн хэмжээг тогтоох тухай/ үйлчилгээ үзүүлнэ.**
5. Захиалагч байгууллага үйлчилгээний төлбөрөө төлж барагдуулсан тохиолдолд дараагийн дуудлагыг хүлээн авч хог тээврийн үйлчилгээ үзүүлнэ.
6. Гэрээний хугацаа 2022 оны 09 сарын 01-с 2023 оны 09 сарын 01.

ГУРАВ: ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Эрхлэн байгаа үйлдвэрлэл үйлчилгээний улмаас үүсэж байгаа хог хаягдлыг хог хаягдал хадгалах түр цэгт хаях,
2. Хог хаягдлын талаарх хууль, дүрэм журмыг мөрдөн тэдгээрийн шаардлагыг ханган ажиллах,

3. Гүйцэтгэгч байгууллагатай гэрээ байгуулан гэрээгээр авсан үүрэг шаардлагыг биелүүлэх,
4. Хог хаягдлын талаарх мэдлэгийг ажилтнууддаа эзэмшүүлэн аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах ба хог хаягдал хадгалах түр цэгт шатаахгүй хаях,
5. Хог хаягдлаа өөрийн тээврээр тээвэрлэн хог хаягдлын төвлөрсөн ба зөвшөөрөлгүй цэгт хаяхгүй байх,
6. **Хог хаягдал гаргасны төлбөрийг сар бүрийн 25 ны дотор бүрэн төлсөн байх,**
7. Захиалагч нь орчин тойрныхоо хог хаягдлыг цэвэрлэх олон нийтийг хамарсан ажилд идэвхтэй оролцох,
8. Хог хаягдал хадгалах түр цэгт хаях боломжгүй овор жин ихтэй /барилгын болон шавар чулуу гэх мэт/ хог хаягдлаа гүйцэтгэгч байгууллагатай тохиролцон гэрээнээс гадуур нэмэлтээр тээвэрлүүлэх,
9. Үйл ажиллагаанаас гарсан хог хаягдлыг эмх цэгцтэй, овор хэмжээг багасгасан /цаасан хайрцгийг дэлгэж эвхэн багцалсан бай, хуванцар сав лаазны хийг гаргаж хавтгайлж оврыг багасгах, оо-ын цаас болон амны цаасыг хогны уутанд хийж хаях/ байх
10. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээллийг захиалагч нь гэрээ хийх үед урьдчилан танилцуулах,
11. Үйлчилгээний хураамжийг сар бүр буюу тогтмол ачуулдаг ААНэгжүүд сар бүрийн 25-ны дотор төлөх, дуудлагаар ачуулдаг албан газрууд ачуулсан хогийн хэмжээгээр нэхэмжлэх дээр заасан хугацаанд төлж барагдуулсан байх.
Үйлчилгээний хураамж.....13,000.....төгрөг

ДӨРӨВ: ХАМТРАН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

1. Хоёр тал гэрээний үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд Монгол улсын үндсэн хууль, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах хууль, ариун цэврийн тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.
2. Захиалагч нь гэрээний 3 дугаар зүйлийн 6 дахь заалтыг биелүүлээгүй тохиолдолд гарсан төлбөрийг барагдуулж, цаашид гэрээг цуцална.
3. Захиалагч этгээд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд үүссэн асуудал, гарсан хохирлыг маргаангүйгээр шийдвэрлэнэ.

Гэрээ байгуулсан:

Гүйцэтгэгч байгууллагыг төлөөлж:

“ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР”

Зохион байгуулагч ..... Ц. Хатанболд/

Утас: 70562137, **98562137**

Дансны дугаар

Төрийн сан: 100181700947

Захиалагчийг төлөөлж: - 2

..... Т. Нарантөгийс

Захирал..... 1

Нягтлан бодогч..... 1

Утас:..... 99097291

Байршил:..... баг,

.....

Сумын ирээдүйн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2023 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдрийн
09 дүгээр хуралдааны 07 дугаар
тогтоолын 02 дүгээр хавсралт

ХЭРЛЭН СУМЫН НУТАГ ДЭВСГЭРТ МӨРДӨХ ЭНГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫН
ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САРЫН ХУРААМЖИЙН ХЭМЖЭЭ

№	Айл өрх, ААН, Байгууллага	Хоногт гарах хогны хэмжээ /тонн/	Хураамж /сард.төг/	
1. Энгийн хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, булшлах үйлчилгээний хураамж				
1	Төвлөрсөн халаалттай болон галлагаатай орон сууц, гэр хорооллын айл өрх	0,003	4000	
2	Нийтийн болон дотуур байр	0,033	30000	
3	Зочид буудал, амралтын газар	15 хүртэлх ортой	0,026	35000
		15-30 ортой	0,040	54000
		30-аас дээш ортой	0,050	68000
4	Хүүхдийн цэцэрлэг, ясли	0,033	30000	
5	Ерөнхий боловсролын сургууль	0,050	68000	
6	Номын сан, музей	0,013	13000	
7	Кинотеатр, соёлын төв	50-150 хүний суудалтай	0,045	44000
		50 хүртэлх хүний суудалтай	0,031	31000
		150 –350 хүний суудалтай	0,050	68000
		350-аас дээш хүний суудалтай	0,081	80000
8	Цэнгэлдэх хүрээлэн, спортын ордон	0,045	44000	
9	Сүм, хийд болон олон нийтийн амралт зугаалгын бүсийн цэвэрлэгээ	0,016	22000	
10	Худалдааны төв, зах, төрөлжсөн дэлгүүр, бөөний төв	40м ² -аас бага талбайтай	0,013	13000
		40м ² -100м ² талбайтай	0,021	28000
		100м ² -200м ² талбайтай	0,040	54000
		200м ² -400м ² талбайтай	0,115	135000
		400м ² -600м ² талбайтай	0,230	270000
		600м ² -800м ² талбайтай	0,423	500000
		800м ² -аас дээш талбайтай	0,692	815000
11	Ресторан, гуанз бар, кафе	20 хүртэл суудалтай	0,026	35000
		20-50 хүний суудалтай	0,045	44000
		50-аас дээш хүний суудалтай	0,050	68000
12	Талх, нарийн боов, хэрчсэн гурил, хиам, зайрмаг, цэвэр усны цех болон бусад жижиг үйлдвэрлэл	0,013	13000	
13	Үсчин, ахуйн үйлчилгээ, гутал засвар, оёдлын цех, гар утас засвар, тоглоомын газар, зурагчин, компьютер үйлчилгээ	0,013	13000	
14	Албан байгууллага, ажлын өрөө	10 хүртэлх ажиллагсадтай	0,013	13000
		10-20 ажиллагсадтай	0,016	22000
		20 ба түүнээс дээш ажиллагсадтай	0,036	35000
15	Автотээврийн товчоо, нисэх онгоцны буудал	0,050	68000	
16	Эмнэлэг, сувилалын газар	50-аас бага ортой	0,020	27000
		50-100 ортой	0,050	68000
		100-150 ортой	0,140	190000
		150-200 ортой	0,260	350000
		200-аас дээш ортой	0,566	760000
17	Өрхийн эрүүл мэндийн төв, үүдэн эмнэлэг	0,013	13000	
18	Хорих анги	0,066	90000	
19	Түү	0,003	4000	
20	Түл	0,016	22000	
21	Шатахуун түгээх станц	0,013	13000	
22	Дугуй засвар, авто угаалга	0,015	18000	
23	Халуун усны газар	0,020	27000	
24	Модны цех, хөрөө рам	0,020	27000	
25	Мал амьтны түүхий эд авах цэг	0,016	22000	

25	Цахилгаан дамжуулах, түгээх салбар, дулааны үйл ажиллагаа явуулдаг ААН	0,072	71000
26	Нийтийн эзэмшил газар гадаа талбайд эрхэлдэг улиралын чанартай худалдаа, үйлчилгээ	0,006	8000
2. Энгийн хог хаягдлыг дарж булшлах үйлчилгээний хураамж			
27	Мал нядалгааны газар	0,200	90000
28	Ердийн галлагаатай бага оврын уурын зуух	0,066	30000
29	Том оврын уурын зуух	0,233	100000
30	Уул уурхайн ашиглалтын болон хайгуулын үйл ажиллагаа явуулдаг ААН, нөхөрлөл	0,500	223000
31	Бичил уурхай эрхлэгч	0,110	50000